

Analyse af andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud

Marts 2022

Indenrigs- og
Boligministeriets
BENCHMARKINGENHED

Publikationen kan hentes på hjemmesiden for
Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed:
www.benchmark.dk

Henvendelse om publikationen kan ske til kontaktpersonen
på analysen, som fremgår af hjemmesiden.

Indhold

1 Ledelsesresumé	3
2 Indledning.....	8
3 Datagrundlag og population	9
3.1 Datagrundlag	9
3.2 Definition af sprogligt udfordret.....	10
3.3 Population.....	11
3.4 Analyseperiode	12
4 Andel børn med sproglige udfordringer.....	13
5 Andel børn med sproglige udfordringer på kommuneniveau.....	18
5.1 Sammenhæng mellem baggrundskarakteristika og sandsynligheden for at være sprogligt udfordret	19
5.2 Benchmarking med kontrol for rammevilkår.....	24
5.3 Refleksionsspørgsmål.....	28
6 Sammenhæng mellem barnets dagtilbudstype og sandsynlighed for at være sprogligt udfordret efter dagtilbud	29
7 Sammenhæng mellem kommunale valg på dagtilbudsområdet og andel børn med sproglige udfordringer.....	34

1 Ledelsesresumé

Der har i flere år været et stort fokus på at sikre en høj kvalitet i de danske dagtilbud. Kvalitet handler i den forbindelse både om dagtilbuddenes rammer, om det pædagogiske arbejde omkring børnene og om hvad børnene får ud af at gå i dagtilbud, dvs. hvilke resultater der opnås mht. børnenes trivsel, læring og udvikling. I denne analyse sætter Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed fokus på resultatsiden og specifikt på resultaterne af dagtilbuddenes arbejde med at udvikle børns sprog. Udviklingen af børnenes sprog er vigtig for barnets videre læring og trivsel ind i skoletiden. Desuden er arbejdet med børns sproglige udvikling en obligatorisk kommunal opgave i førskolealderen, jf. den styrkede pædagogiske læreplan.

I analysen anvender vi resultaterne fra sprogvurderingen i børnehaveklassen som en resultatindikator for indsatsen på dagtilbudsområdet. Konkret undersøger vi, hvor stor en andel af børnene, der har sproglige udfordringer. I analysen viser vi både resultater på landsplan og på tværs af kommunerne. I sammenligningen af kommunerne tager vi højde for forskelle i børnesammensætningen i kommunerne for at gøre sammenligningen mere retvisende.

Analysen er lavet på baggrund af sprogvurderingsresultater fra 61 kommuner, som alle anvender sprogvurderingsmaterialet Sprogvurdering 3-6, der it-understøttes af Rambøll¹. Det er så vidt vides første gang, at der er indsamlet resultater fra sprogvurderingerne ved skolestart for så stort et antal kommuner, og analysen giver således ny viden til kommunerne om, hvor godt de lykkes i arbejdet med børns sprogudvikling i førskolealderen.

I sprogvurderingen er resultatet opdelt hhv. på børnenes talesproglige færdigheder og på deres førskriftlige færdigheder. De to resultatindikatorer måler forskellige dele af børns sproglige udvikling, og det er derfor ikke nødvendigvis de samme børn og kommuner, der klarer sig godt på begge indikatorer. Derfor er resultaterne i denne analyse opdelt på de to indikatorer.

DEFINITION SPROGLIGT UDFORDRET

Man defineres som "sprogligt udfordret", hvis sprogvurderingsresultatet indikerer, at man har behov for en "særlig indsats" eller en "fokuseret indsats". Det kræver et resultat under 15 på sprogvurderingsskalaen fra 0-100.

Analysen indeholder sprogvurderingsresultater for 2018, 2019 og 2020. Vores hovedfokus er sprogvurderingsresultaterne for 2019 – dvs. de børn, der startede i skole i skoleåret 2019/2020. Det har vi valgt, da resultaterne for 2020 (skoleåret 2020/2021) kan være påvirket af COVID-19-perioden, som har givet børnene en anderledes hverdag i tiden før og efter deres skolestart.

Udover selve analysen har vi udarbejdet tre bilag. I bilag 1 "Sådan placerer din kommune sig" er centrale figurer fra analysen præsenteret for hver enkelt kommune. I bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal" kan man finde de væsentligste tal fra analysen for hver enkelt kommune, og i bilag 3 "Metode" er metoden bag opgørelser og modeller i analysen præsenteret.

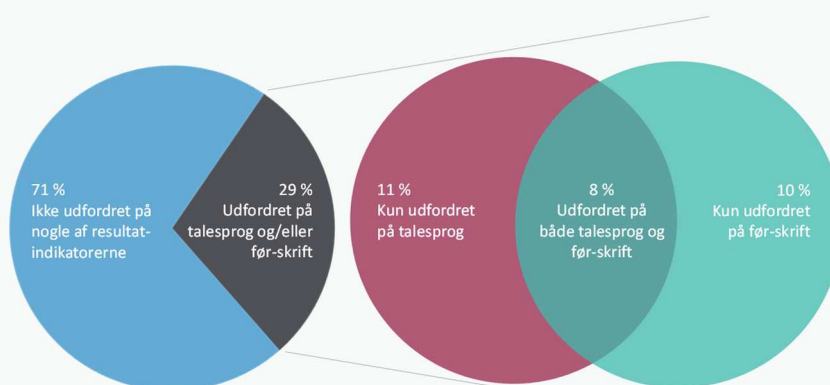
¹ Fra 2021 har Børne- og Undervisningsministeriet også udviklet sin egen it-understøttelse af Sprogvurdering 3-6, men da denne analyse kun omhandler resultater frem til 2020 har det ikke været relevant for analysen. Alt sprogvurderingsdata i denne analyse er således indhentet fra Rambøll.

Knap hvert femte barn er sprogligt udfordret – hhv. for talesprog og før-skrift

I 2019 var 19,0 pct. af børnene sprogligt udfordret på talesprog efter afslutning på dagtilbud og 17,6 pct. var udfordret på før-skrift. Det er ikke altid de samme børn, der er sprogligt udfordret på talesprog og på før-skrift, jf. figur 1.1. 71 pct. af børnene var ikke udfordret på nogle af resultatindikatorerne, og de resterende 29 pct. af børnene fordelte sig i tre cirka lige store grupper; 8 pct. var udfordret både på talesprog og på før-skrift, 11 pct. var kun udfordret på talesprog og andre 10 pct. var kun udfordret på før-skrift.

Figur 1.1

Overlap mellem sprogvurderingsresultater for talesprog og før-skrift, 2019

Anm.: Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.
Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

Børn med anden etnisk herkomst end dansk og børn, hvis mor højst har en grundskoleuddannelse, er oftere sprogligt udfordret

Analysen viser også, at der generelt er flere indvandrere og efterkommere, der er sprogligt udfordret sammenlignet med deres klassekammerater med dansk herkomst. Analysen viser desuden, at der er en større andel børn, der er sprogligt udfordret, når barnets mors højst har en grundskoleuddannelse, sammenlignet med når mor har enten en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse – det gælder også efter, der er taget højde for barnets herkomst.

Når det kommer til børns sprog, er indvandrere og efterkommere en særlig interessant gruppe. Derfor vil Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed udgive en særskilt analyse med fokus på indvandrere og efterkommeres sprogvurderingsresultater, både på landsplan og på tværs af kommuner.

På kommuneniveau er mellem 10 pct. og 30 pct. af børnene sprogligt udfordret

Der er væsentlige forskelle mellem kommunerne mht. andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud – det gælder både for talesprog og for før-skrift. I nogle kommuner er det kun omkring hvert 10. barn, der er udfordret, mens det i andre kommuner er næsten hvert tredje barn.

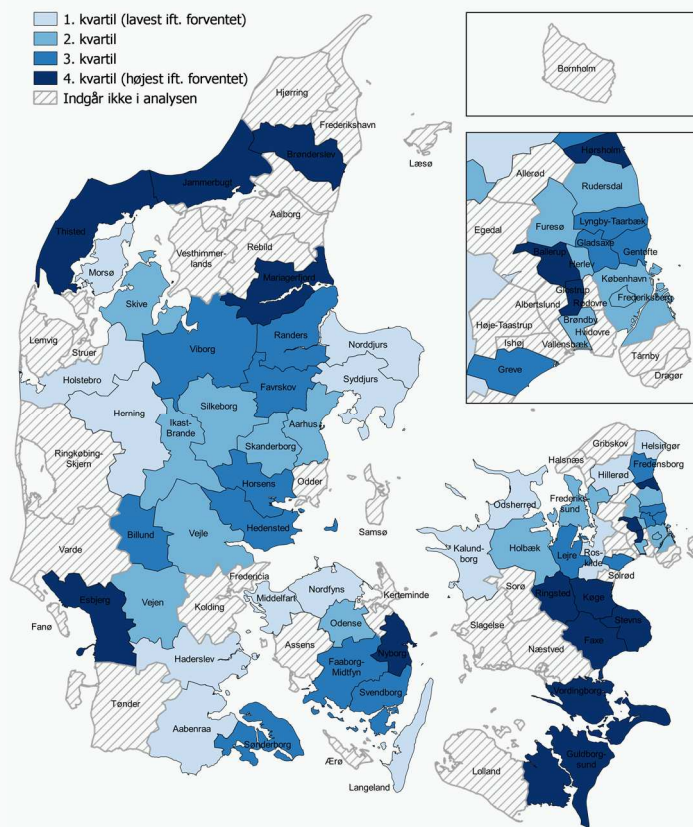
Der er stadig forskelle mellem kommunerne, når vi har taget højde for rammevilkår

Nogle af forskellene mellem kommunerne skyldes, at børnesammensætningen i kommunerne er forskellig, hvilket vi i analysen omtaler som forskelle i kommunernes rammevilkår. Der er dog stadig forskelle mellem andel børn med sproglige udfordringer i kommunerne, når vi har taget højde for disse forskellige rammevilkår, jf. Danmarkskortene på næste side.

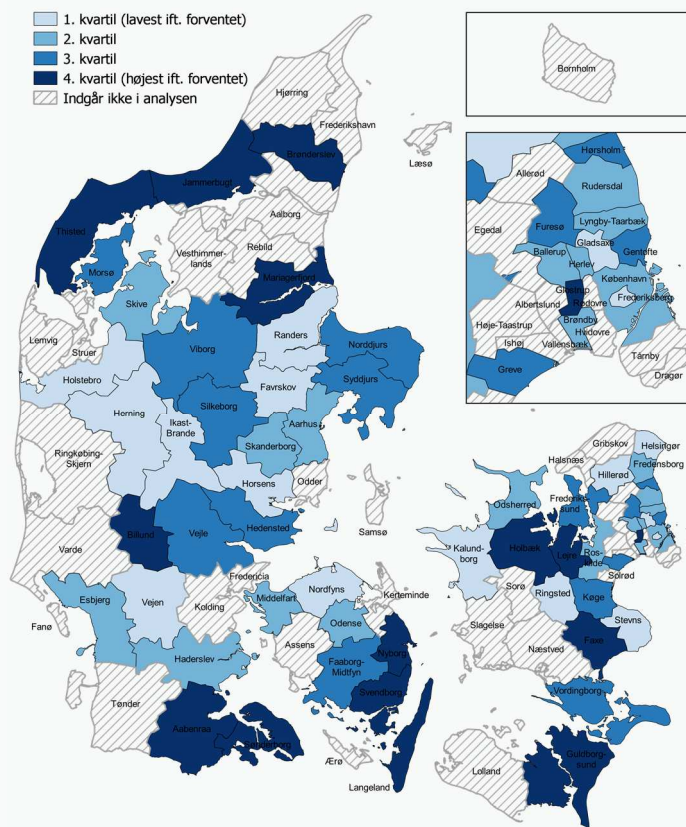
Figur 1.2

Andel børn der er udfordret på talesprog i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunernes rammevilkår, 2019

Figur 1.3

Andel børn der er udfordret på før-skrift i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunernes rammevilkår, 2019

Anm.: Første kvartil dækker over den fjerdedel af kommuner, som har færrest børn, der er sprogligt udfordret i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår. Fjerde kvartil dækker omvendt over den fjerdedel af kommuner, der har flest sprogligt udfordrede børn i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.
 Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

I Danmarkskortene på forrige side er kommunerne inddelt i fire kvartiler, hvor 1. kvartil er den fjerdedel af kommuner, der har færrest sprogligt udfordrede børn ift. hvad man kan forvente ud fra kommunens rammevilkår. 4. kvartil er omvendt den fjerdedel af kommuner, der har flest sprogligt udfordrede børn ift. hvad man kan forvente ud fra kommunens rammevilkår. De skraverede kommuner er kommuner, som vi ikke har sprogvurderingsdata for, og som derfor ikke er med i analysen.

Kommuner, der sprogvurderede størstedelen af børnene i 3-årsalderen, har en lavere andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud

Ifølge Dagtilbudsloven er det kun et krav, at børn i dagtilbud sprogvurderes i 3-årsalderen, hvis der er en formodning om, at barnet kan have behov for en sprogstimulerende indsats. Flere kommuner vælger dog at sprogvurdere størstedelen af børnene i 3-årsalderen for at mindske risikoen for, at nogle børns sproglige udfordringer overses.

Nærværende analyse viser, at der er en signifikant sammenhæng mellem hvorvidt kommunen sprogvurderede størstedelen af børnene i 3-årsalderen og andel børn med sproglige udfordringer i kommunen efter endt dagtilbud, når vi samtidig tager højde for kommunernes rammevilkår. Det gælder både for talesprog og for før-skrift. Analysen viser konkret, at de kommuner, der sprogvurderede størstedelen af børnene i 3-årsalderen, har en lavere andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud, sammenlignet med kommuner, der ser ud til kun at have sprogvurderet nogle af børnene i 3-årsalderen. Dette resultat gælder, når vi ser på de kommuner, der anvendte ministeriets sprogvurderingsværktøj, da børnene var i 3-årsalderen². Vi kan også se, at de kommuner, der ikke anvendte dette sprogvurderingsmateriale ligeledes har flere børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud sammenlignet med de kommuner, der sprogvurderede størstedelen af børnene i 3-årsalderen med ministeriets materiale.

Kommuner, der i høj grad understøtter dagtilbuddenes arbejde med børns sprog, har færre børn med talesproglige udfordringer

I en tidligere analyse har vi blandt andet undersøgt i hvor høj grad de kommunale forvaltninger understøtter dagtilbuddenes arbejde med børns sproglige udvikling. Det handler blandt andet om, hvorvidt forvaltningen understøtter dagtilbuddene med generel faglig sparring, med kompetenceudvikling med fokus på sprogudvikling og med sparring specifikt ift. arbejdet med sprogvurderingerne.

Nærværende analyse viser, at når vi har taget højde for kommunernes rammevilkår, så er en lavere andel børn sprogligt udfordret på *talesprog* i de kommuner, hvor forvaltningen i høj grad understøtter dagtilbuddene med hensyn til deres arbejde med børns sprog. Sammenhængen er til gengæld ikke signifikant for før-skrift.

Sammenhæng mellem barnets dagtilbudstype før skolestart og barnets før-skriftlige kompetencer

Hvis vi ikke tager højde for børn og forældres baggrundskarakteristika, er der forskelle mellem andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud opdelt på om barnet gik i kommunalt dagtilbud, selvejende dagtilbud, privat dagtilbud eller ikke gik i dagtilbud op til skolestart.

Mange af disse forskelle kan dog forklares med børnenes og forældrenes baggrundskarakteristika. Når vi tager højde for eller "rensner" for disse karakteristika, viser analysen kun en enkelt signifikant forskel mellem de forskellige dagtilbudstyper mht. børnenes sandsynlighed for at være sprogligt udfordret efter endt dagtilbud. Vi finder at børn, der har gået i et privat dagtilbud inden skolestart, har

---

² Dvs. enten. "Sprogvurdering 3-6" eller dennes forgænger "Sprogvurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen".

større sandsynlighed for at have sproglige udfordringer på *før-skrift* end børn i de andre dagtilbudstyper samt end børn uden for dagtilbud, herunder børn der blev passet af en privat passer. Vi finder ingen sammenhæng mellem dagtilbudstype inden skolestart og barnets talesprog.

Sammenhæng mellem barnets dagtilbudstype i 0-2-årsalderen og barnets talesprog

Når vi ser på barnets dagtilbud i 0-2-årsalderen, finder vi også en enkelt signifikant sammenhæng. Konkret viser analysen, at når vi tager højde for baggrundskarakteristika, er der større sandsynlighed for at være sprogligt udfordret *på talesprog*, hvis barnet ikke har gået i kommunal eller selvejende vuggestue eller dagpleje sammenlignet med børn, der enten har gået i en kommunal eller en selvejende vuggestue eller dagpleje. Vi finder ingen sammenhæng for *før-skrift*.

2 Indledning

Der har i flere år været et stort fokus på at sikre en høj kvalitet i de danske dagtilbud. Kvalitet handler i den forbindelse både om dagtilbuddenes rammer, om det pædagogiske arbejde omkring børnene og om hvad børnene får ud af at gå i dagtilbud. I denne analyse sætter Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed fokus på resultatsiden – dvs. hvad børnene får ud af at gå i dagtilbud – og specifikt på resultaterne af dagtilbuddenes arbejde med at udvikle børns sprog.

Udviklingen af børnenes sprog er vigtig for barnets videre liv. Vi ved fra forskning, at der allerede tidligt i børnenes liv er forskelle i børnenes sproglige niveau, og samtidig at den sproglige udvikling i de tidlige år er vigtig for barnets læring og trivsel ind i skoletiden³. Arbejdet med børns sproglige udvikling er en obligatorisk kommunal opgave i førskolealderen, og det fremgår af Dagtilbudsloven og af Den styrkede pædagogiske læreplan, at det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddene skal understøtte alle børns sprog og kommunikation. I denne analyse undersøger vi derfor, hvordan kommunerne lykkes med den opgave. Det gør vi ved at se på, hvor mange børn, der har sproglige udfordringer, når de starter i skole. Børns sproglige færdigheder ved skolestart kan ses som en resultatindikator for indsatsen på dagtilbudsområdet.

Med udgangspunkt i sprogvurderingsresultater fra 61 kommuner undersøger vi dette både på landsplan (for de 61 kommuner) og på tværs af kommunerne. I sammenligningen af kommunerne tager vi højde for, at der er forskel på kommunernes børnesammensætning. Det sikrer en mere retvisende sammenligning, så den enkelte kommune får et reelt indblik i, hvordan de klarer sig ift. andre kommuner. Det er første gang, at kommunernes sprogvurderingsdata anvendes i en analyse, der på den måde giver viden om, hvor mange børn, der på landsplan er sprogligt udfordret efter endt dagtilbud, og samtidig giver den enkelte kommune viden om, hvordan de klarer sig i forhold til andre kommuner.

I analysen ser vi også på hvilke baggrundskarakteristika, der ser ud til at øge sandsynligheden for at være sprogligt udfordret efter endt dagtilbud, og vi undersøger sammenhængen mellem forskellige dagtilbudstyper og sandsynligheden for at være sprogligt udfordret, når vi samtidig tager højde for forskelle i børnesammensætningen. Til sidst undersøger vi desuden, om der er sammenhæng mellem kommunale valg og prioriteringer for dagtilbudsområdet og andel børn, der er sprogligt udfordret – igen mens vi tager højde for at børnesammensætningen i kommunerne er forskellig.

Analysen er inddelt i følgende kapitler: I **kapitel 3** gennemgås analysens datagrundlag og population. I **kapitel 4** vises landsplansresultater for andel børn med sproglige udfordringer. Her vises både resultater for den samlede børnegruppe og opdelt på hhv. børnenes herkomst og på mors uddannelsesniveau. I **kapitel 5** sammenligner vi andel børn med sproglige udfordringer på tværs af kommunerne, når vi tager højde for børnesammensætningen. I dette kapitel kan du desuden finde en række refleksionsspørgsmål, som kan give inspiration til, hvordan analysens resultater kan bruges til at fortsætte dialogen om arbejdet med børns sproglige udvikling lokalt. I **kapitel 6** undersøger vi sammenhængen mellem barnets dagtilbudstype og sandsynligheden for at være sprogligt udfordret. Og til sidst, i **kapitel 7**, undersøger vi om der er forskel mellem forskellige kommunale valg og prioriteringer på dagtilbudsområdet og andel børn med sproglige udfordringer, hvor der også er taget højde for børnesammensætningen i kommunerne. I bilag 1 "Sådan placerer din kommune sig" og bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal" kan du finde resultater for din kommune og sammenligne disse med andre kommuners resultater.

---

³ Se fx Bleses et al. (2016). "Børns tidlige udvikling og læring: Målgrupperapport". Burchinala et al. (2020). "School-entry skills predicting school-age academic and social-emotional trajectories". Bleses et al. (2016). "Early productive vocabulary predicts academic achievement 10 years later."

3 Datagrundlag og population

I dette kapitel beskrives datagrundlaget og analysens væsentligste begreber. De metodiske valg og overvejelser er beskrevet yderligere i bilag 3 "Metode".

3.1 Datagrundlag

Det er besluttet med Folkeskoleloven, at alle børnehaveklasseelever skal sprogvurderes i starten af børnehaveklassen⁴. Det er valgfrit hvilket sprogvurderingsværktøj, der anvendes. Mange skoler anvender dog Sprogvurdering 3-6, som er Børne- og Undervisningsministeriets sprogvurderingsværktøj, og som it-understøttes af Rambøll⁵. Denne analyse bygger på resultaterne fra sprogvurderinger med dette værktøj. Som nævnt skal sprogvurderingen i børnehaveklassen foretages i starten af skoleåret. Derfor anvendes sprogvurderingsresultaterne i denne analyse som et resultatmål for børnenes sproglige niveau i slutningen af dagtilbudsalderen.

Udover den obligatoriske sprogvurdering i børnehaveklassen er det også lovbestemt, at børn i dagtilbud skal sprogvurderes i 3-årsalderen, hvis der er formodning om, at barnet kan have behov for en sprogstimulerende indsats. Desuden skal alle børn, der ikke går i dagtilbud, også sprogvurderes i 3-årsalderen. Det skal bemærkes, at denne analyse ikke omhandler sprogvurderingsresultater fra børn i 3-årsalderen, bl.a. fordi der er forskel på i hvilket omfang kommunerne sprogvurderer børn som 3-årige. I stedet fokuseres på børnenes resultater ved den obligatoriske sprogvurdering i starten af børnehaveklassen.

Klassetesten

I børnehaveklassen kan sprogvurderingen både foretages som en klassetest og som en individuel test⁶. Resultaterne fra de to test er ikke umiddelbart sammenlignelige. I vejledningen til sprogvurderingsmaterialet fremgår det, at den individuelle test kan anvendes som et *supplement* til klassetesten for de børn, der scorer lavt i klassetesten, og mange børn har derfor kun resultater fra klassetesten. I denne analyse anvender vi derfor kun resultater fra klassetesten.

Talesprog og før-skrift

I sprogvurderingen opgøres børnenes resultater på to resultatindikatorer hhv. for deres talesproglige færdigheder og for deres før-skriftlige færdigheder.

- *Talesproglige færdigheder* handler om, hvordan barnet bruger sproget i forskellige kommunikative situationer. I klassetesten måles det ved en test af barnets sprogforståelse, hvor man skal identificere det rigtige billede ud fra en tekst, som læses højt.
- *Før-skriftlige færdigheder* handler om barnets kompetencer ift. skriftsprog, viden om læserejning samt kendskab til bogstaver. I klassetesten måles det ved tre test, der handler om, hvorvidt man kan høre hvilke ord der rimer, genkendelse af bogstaver og om man kan udskille den første lyd i et ord.

---

⁴ Skoler, hvor mere end 30 pct. af eleverne bor i et udsat boligområde, er undtaget den obligatoriske sprogvurdering, da eleverne i stedet skal bestå en obligatorisk sprogpøve i børnehaveklassen. Det er således frivilligt om elever på disse skoler sprogvurderes. Resultaterne for de af eleverne, der er blevet sprogvurderet, indgår i analysen. Læs mere herom i bilag 3 "Metode".

⁵ Fra 2021 har Børne- og Undervisningsministeriet også udviklet sin egen it-understøttelse af Sprogvurdering 3-6, men da denne analyse kun omhandler resultater frem til 2020 har det ikke været relevant for analysen. Alt sprogvurderingsdata i denne analyse er således indhentet fra Rambøll.

⁶ Du kan læse mere om de to test i vejledningen til sprogvurderingsmaterialet.

De to resultatindikatorer måler forskellige dele af børns sproglige udvikling. Det er derfor ikke nødvendigvis de samme børn og kommuner, der klarer sig godt på begge indikatorer. Derfor er resultaterne i denne analyse opdelt på de to indikatorer. I vejledningsmaterialet til sprogvurderingen kan du læse om de to resultatindikatorer samt se en beskrivelse af de konkrete test i sprogvurderingen.

Det skal bemærkes, at klassesestens måling af talesprog kun måler barnets sprogforståelse og ikke barnets ordforråd, som også betragtes som en dimension af de talesproglige færdigheder. Vi anvender som nævnt klassesesten i denne analyse, fordi mange børn kun har resultater fra klassesesten.

3.2 Definition af sprogligt udfordret

Som nævnt anvender vi resultater fra sprogvurderingen i børnehaveklassen som en indikator for barnets sproglige niveau, når de afslutter dagtilbuddet. I sammenligningen af kommunernes resultater tager vi dog højde for, hvor mange måneder barnet har nået at gå i skole inden sprogvurderingen, da det er forventeligt, at de første par måneder i skolen også kan påvirke og udvikle børnenes sproglige niveau.

Børnenes sprogvurderingsresultater kan inddeles i tre indsatsgrupper; generel, fokuseret og særlig indsats. Kategorien "særlig indsats" omhandler børn med de dårligste sprogvurderingsresultater, mens "fokuseret indsats" indikerer, at barnet har lidt bedre sprogvurderingsresultater, men stadig har behov for en ekstra sprogstimulerende indsats. Børn i kategorien "generel indsats" har overordnet et alderssvarende sprog, selvom de stadig kan være under gennemsnittet på nogle sproglige områder.

I denne analyse ser vi på andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud. Det har vi defineret som børn i de to indsatsgrupper, der indikerer at barnet har behov for en ekstra sprogstimulerende indsats. Vi betegner således barnet som sprogligt udfordret, hvis sprogvurderingsresultaterne ligger i "særlig indsats" eller i "fokuseret indsats".

DEFINITION SPROGLIGT UDFORDRET

Sprogvurderingsresultaterne kan opdeles på følgende tre indsatsgrupper:

- Særlig indsats: Sprogvurderingsresultater fra 0-5.
- Fokuseret indsats: Sprogvurderingsresultater fra 5-15.
- Generel indsats: Sprogvurderingsresultater fra 15-100.

Man defineres som "sprogligt udfordret", hvis sprogvurderingsresultatet indikerer, at man har behov for en "særlig indsats" eller en "fokuseret indsats".

Sprogvurderingsresultaterne er opgjort på en normscore, hvor der tages højde for barnets alder og køn. Denne korrektion bygger på et normstudie, der blev foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af sprogvurderingsmaterialet. Normstudiet omhandlede en repræsentativ population af etsprogede børnehaveklasseelever. Hvis et barns sprogvurderingsresultat fx ligger i "særlig indsats", betyder det, at barnets sprogvurdering er på niveau med de fem procent dårligste børn fra normstudiet.

I en repræsentativ population af etsprogede børnehaveklasseelever på landsplan, er det således forventningen at 15 pct. af børnene vil være sprogligt udfordret – 5 pct. vil have resultater i kategorien "særlig indsats" og 10 pct. vil have resultater i kategorien "fokuseret indsats". Det bemærkes, at normfordelingen gælder på landsplan, men derfor kan den enkelte kommune godt afvige fra den. I

analysen afdækker vi disse kommunale forskelle, mens vi samtidig tager højde for, at kommunerne har forskellig børnesammensætning.

3.3 Population

Analysen omhandler børn, som ved starten af børnehaveklassen gik på en folkeskole og blev sprogvurderet med klassesetsten i Sprogvurdering 3-6. Elever fra privatskoler indgår ikke i analysen, da vi ikke har adgang til sprogvurderingsresultater for disse skoler. Desuden har vi frasorteret specialskoleelever, da det er meget få elever på specialskolerne, der er blevet sprogvurderet med Sprogvurdering 3-6 i børnehaveklassen.

Som nævnt indledningsvist anvender vi sprogvurderingsresultatet som en indikator for barnets sproglige niveau ved afslutningen af dagtilbudsalderen. Derfor har vi identificeret barnets kommune som dagtilbudskommunen umiddelbart før skolestart (konkret 1. januar det år barnet starter i skole). Vi kender dog ikke dagtilbudskommunen for de børn, der var indskrevet i en privat daginstitution eller i en privat pasningsordning. For disse børn samt for de børn, der ikke var indskrevet i et dagtilbud den 1. januar anvendes barnets bopælskommune.

Kommuner i analysen

Det er som nævnt ikke alle kommuner, der anvender Sprogvurdering 3-6, og derudover er der også kommuner, hvor enkelte skoler anvender dette sprogvurderingsmateriale, men hvor det ikke er bredt anvendt af alle eller de fleste skoler i kommunen. Analysen omhandler resultater for kommuner, hvor minimum 70 pct. af de sprogvurderingsberettigede elever er sprogvurderet⁷. I 2019 indgår 61 kommuner i analysen. Det giver os resultater fra cirka 31.500 børn svarende til cirka 66 pct. af alle børnehaveklasseelever i folkeskolen. Læs mere herom i bilag 3 "Metode".

Vi har lavet denne afgrænsning, for at sikre, at resultaterne for de enkelte kommuner er resultater for hele kommunen og ikke for en enkel eller få af kommunens skoler. Hvis resultaterne kun omhandlede en enkelt eller få skoler i kommunen, ville resultaterne ikke nødvendigvis være retvisende for hele kommunen. Omvendt har det også været et hensyn, at have så mange kommuner med i analysen som muligt.

Når vi ser på de kommuner, der indgår i analysen, er der stadig 9 pct. af børnene, der ikke er sprogvurderet med Sprogvurdering 3-6 og derfor ikke er med i analysen. Blandt disse børn er indvandrere og efterkommere samt børn, hvis mødre højest har en grundskoleuddannelse, overrepræsenteret, sammenlignet med fordelingen på landsplan. Det kan ikke udelukkes, at disse børn oftere er sprogligt udfordret end gennemsnittet. Når vi sammenligner kommunerne tager vi dog højde for baggrundskarakteristika for de børn, der er sprogvurderet, og som dermed indgår i analysen. Vi tager desuden højde for andel børn i barnets dagtilbud, som har anden etnisk herkomst end dansk. Derfor vurderes det ikke at være et problem for kommunesammenligningerne i indeværende analyse.

Da det er forholdsvis få børn, der ikke er sprogvurderet (9 pct.), ligner vores analysepopulation stadig den samlede gruppe af børn ved skolestart, når vi fx ser på børnenes herkomst, forældrenes uddannelsesniveau og børnenes fraværsniveau i starten af børnehaveklassen. Populationen vurderes således at være repræsentativ for alle børn i slutningen af dagtilbudstiden. Læs mere herom i bilag 3 "Metode". Undervejs i analysen vil vi også vise resultater for 2018 og 2020, hvilket omhandler hhv. 52 kommuner og 67 kommuner.

---

⁷ I denne beregning indgår ikke elever på skoler, der er omfattet reglen om sprogrøver, da sprogvurderingen ikke er obligatorisk for disse skoler.

3.4 Analyseperiode

Analysen indeholder sprogvurderingsresultater for 2018, 2019 og 2020⁸. Vores hovedfokus er sprogvurderingsresultaterne for 2019 – dvs. de børn, der startede i skole i skoleåret 2019/2020. Det har vi valgt, da resultaterne for 2020 (skoleåret 2020/2021) kan være påvirket af COVID-19-perioden, som har givet børnene en anderledes hverdag i tiden før og efter deres skolestart.

De børn der startede i skole i 2020, var for det første hjemsendt fra deres dagtilbud i en måned i marts/april 2020, og derefter kom de tilbage til et dagtilbud, hvor mange af de normale hverdagsaktiviteter var sat på pause til fordel for et fokus på at mindske smitterisikoen i dagtilbuddene. Det kan blandt andet have betydet, at nogle af de sproglige indsatser, som dagtilbuddene under normale omstændigheder arbejder med, blev nedprioriteret i denne periode. Dertil hører at børnenes overgang til skolen også foregik på en anden måde end normalt⁹, og at deres første tid i skolen ligeledes har været præget af en hverdag med fokus på at mindske smitterisikoen.

På trods af de særlige omstændigheder for 2020-årgangen har vi stadig valgt at vise resultaterne for dette år undervejs i analysen samt i bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal". Det skyldes, at det er de nyeste tal, hvorfor det alene af den grund kan være interessant også at betragte disse. Man bør dog se på resultaterne for 2020 med ovenstående forbehold in mente.

---

⁸ Sprogvurderingsmaterialet blev opdateret i 2017. Da det ikke er muligt at sammenligne resultaterne i det gamle og det nye materiale, anvender analysen kun resultater fra det nyeste materiale.

⁹ VIVE 2021. "Børnehavedrift i foråret 2021 i lyset af covid-19 – Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere af børnehaver"

4 Andel børn med sproglige udfordringer

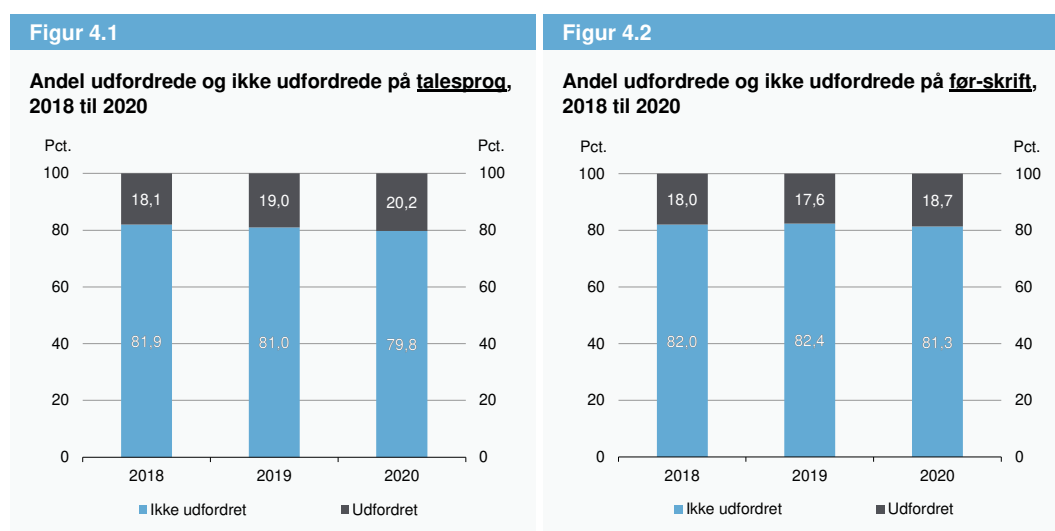
I dette kapitel undersøger, vi hvor mange børn, der var sprogligt udfordret efter endt dagtilbud i 2019. Vi ser på alle børn samlet, og opdeler resultaterne på børnenes herkomst og på mors uddannelsesniveau. Resultaterne vil undervejs, når dette er relevant, blive perspektiveret til resultaterne for 2018 og 2020 – som nævnt i kapitel 3 er 2020 dog et særligt år grundet COVID-19.

3 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

- I 2019 var 19,0 pct. af børnene sprogligt udfordret på talesprog efter endt dagtilbud, mens 17,6 pct. var udfordret på før-skrift. Det er ikke altid de samme børn, der er udfordret på begge resultatindikatorer.
- Der er en større andel af indvandrere og efterkommere, der er sprogligt udfordret efter endt dagtilbud ift. børn med dansk herkomst. Det er i tråd med forskning på området, som påpeger at tosprogede børn ofte halter efter etsprogede danske børns sproglige niveau, blandt andet fordi det tager længere tid at lære to sprog ift. ét.
- Der er en større andel børn, der er sprogligt udfordret, når barnets mors højest har en grundskoleuddannelse, sammenlignet med når mor har enten en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse. Det gælder også, når vi tager højde for herkomst.

Udvikling i andel børn, der er sprogligt udfordret

Både i forhold til børnenes talesproglige færdigheder og i forhold til børnenes før-skriftlige færdigheder er knap 20 pct. af en årgang sprogligt udfordret, når de starter i skole. I 2019 var det konkret 19,0 pct. af børnene, der var udfordret på talesprog, mens 17,6 pct. var udfordret på før-skrift. Det ses i figur 4.1 og 4.2.

Anm.: Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.
Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

Hverken for talesprog eller for før-skrift har andelen af udfordrede børn ændret sig væsentligt fra 2018 til 2019. For talesprog ser vi dog, at andelen af udfordrede børn er steget med 0,9 procentpoint

fra 2018 til 2019, mens andelen er nærmest konstant når vi ser på før-skrift – 18,0 pct. var udfordret i 2018 mod de 17,6 pct. i 2019.

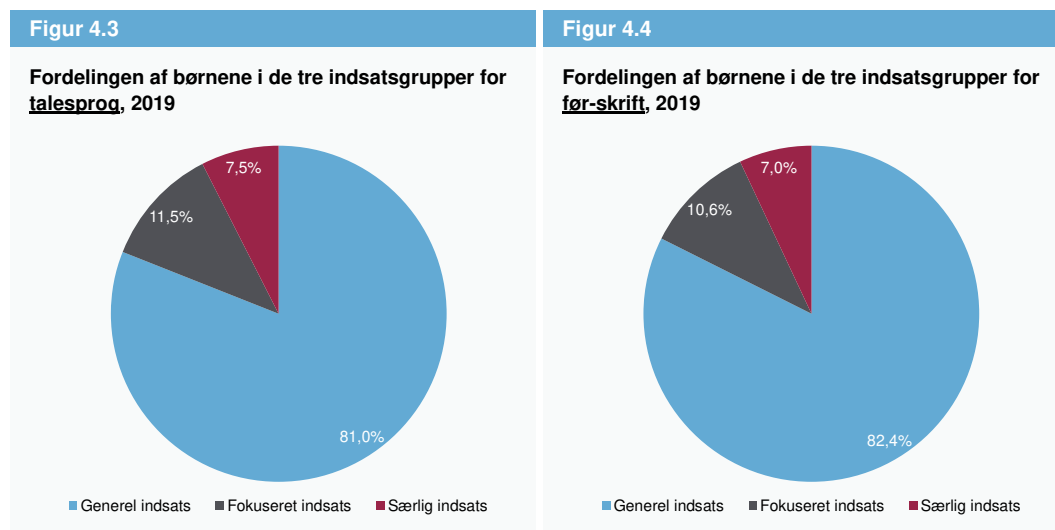
Som nævnt i kapitel 3 er der særlige omstændigheder for 2020-resultaterne på grund af COVID-19. Med det in mente er det dog alligevel interessant at betragte 2020-resultaterne, da det er de nyeste tal. Både for talesprog og for før-skrift er andelen af børn med sproglige udfordringer steget med cirka 1 procentpoint fra 2019 til 2020. Det er ikke muligt at sige, hvorvidt stigningen skyldes den anderledes hverdag i dagtilbud og skoler på grund af COVID-19.

Det er, som nævnt i kapitel 3, forventningen at 15 pct. af en repræsentativ stikprøve af etsprogede børn vil være sprogligt udfordret efter endt dagtilbud. Vores population indeholder dog både etsprogede og tosprogede elever. Det er derfor ikke forventningen, at det kun ville være omkring 15 pct. af børnene, der er sprogligt udfordret. Senere i dette kapitel ser vi på resultaterne opdelt på børnenes herkomst.

Sprogvurderingsresultaterne opdelt på indsatsgrupper

I figur 4.3 og 4.4 ses børnenes sprogvurderingsresultater opdelt på de tre indsatsgrupper; generel, fokuseret og særlig indsats. For talesprog er 11,5 pct. af børnene i kategorien "fokuseret indsats", mens 7,5 pct. er i kategorien "særlig indsats".

Billedet er næsten det samme for før-skrift, hvor hhv. 10,6 pct. er i "fokuseret indsats", mens 7,0 pct. er i "særlig indsats". Ligesom vi så i figur 4.1 og 4.2 har lidt over 80 pct. af børnene desuden resultater i indsatskategorien "generel indsats", hvilket vi i denne analyse betegner som børn, der ikke er sprogligt udfordret.

Anm.: Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.
Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

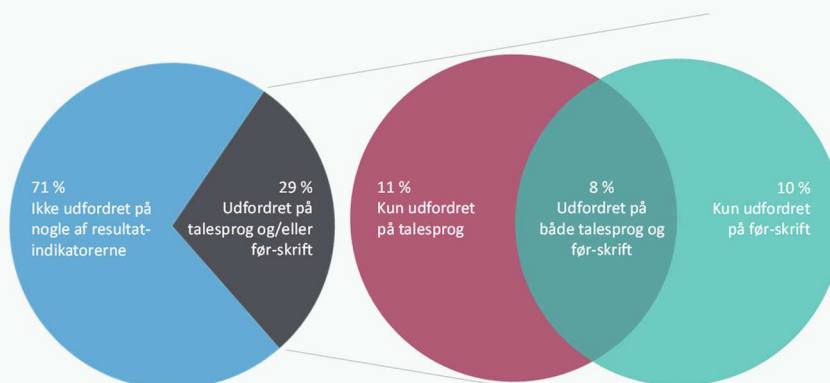
Fordelingen i indsatsgrupperne hhv. i 2018 og 2020 er ikke så forskellige fra 2019. I alle tre år har størstedelen af børnene med sproglige udfordringer resultater i kategorien "fokuseret indsats" og lidt færre har resultater i kategorien "særlig indsats".

Er det de samme børn, som er udfordret på både talesprog og før-skrift?

Man kunne forestille sig, at det er de samme børn, som er sprogligt udfordret både mht. talesprog før-skrift. Det er dog ikke altid tilfældet. I figur 4.5 er børnene fra 2019-årgangen inddelt i grupper efter om de er sprogligt udfordret på én eller flere af resultatindikatorerne.

Figur 4.5

Overlap mellem sprogvurderingsresultater for talesprog og før-skrift, 2019

Anm.: Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.
Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

Figur 4.5 viser, at 71 pct. af børnene hverken er sprogligt udfordret på talesprog eller på før-skrift. De resterende 29 pct. af børnene fordeler sig i tre næsten lige store grupper. 8 pct. af alle børnene er sprogligt udfordret både på talesprog og på før-skrift. 11 pct. er "kun" udfordret på talesprog, og *andre* 10 pct. er "kun" udfordret på før-skrift.

Der er med andre ord nogle børn, der er sprogligt udfordret på begge resultatindikatorer, men der er ikke en generel tendens til, at hvis man er udfordret på den ene resultatindikator, så er man det på begge¹⁰. Det kan skyldes, at det er forskellige ting, der understøtter udviklingen af hhv. talesproglige færdigheder og før-skriftlige færdigheder.

I figur 4.1 fremgik at 19,0 pct. af børnene er udfordret på talesprog. Det skyldes altså, at 8 pct. af børnene er udfordret både på talesprog og på før-skrift, mens yderligere 11 pct. af børnene er udfordret kun på talesprog. Samme logik gør sig gældende for før-skrift.

Sprogvurderingsresultater opdelt på herkomst

Der er generelt flere indvandrere og efterkommere, der er sprogligt udfordret efter endt dagtilbud sammenlignet med deres klassekammerater med dansk herkomst. Det ses i figur 4.6 og 4.7. Både for talesprog og for før-skrift er ca. 15 pct. af børnene med dansk herkomst sprogligt udfordret. Hvis vi udelukkende ser på børn med dansk herkomst, er andelen med sproglige udfordringer altså på niveau med hvad vi ville forvente ud fra normscoren i sprogvurderingen (læs mere herom i kapitel 3).

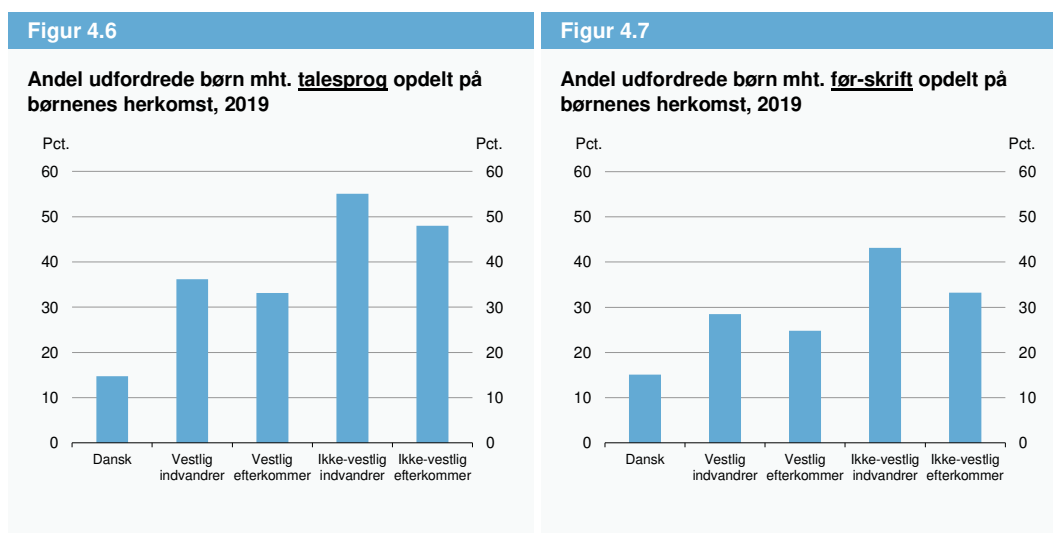
Andelen af sprogligt udfordrede børn er generelt højere for børn med anden etnisk herkomst end dansk. Men også blandt børnene med anden etnisk herkomst end dansk er der forskelle i andelen af

¹⁰ Korrelationen mellem de to resultatindikatorer (om man er udfordret på talesprog og om man er udfordret på før-skrift) er 0,32.

udfordrede børn afhængig af, om de kommer fra et vestligt eller et ikke-vestligt land, jf. figur 4.6 og 4.7. Både for talesprog og for før-skrift er andelen af sprogligt udfordrede børn større, hvis børnene kommer fra et ikke-vestligt land ift. de børn, der kommer fra et vestligt land. Det gælder uanset om barnet er indvandrer eller efterkommer. For eksempel er 36 pct. af de vestlige indvandrere sprogligt udfordret på talesprog, mens det samme er tilfældet for 55 pct. af de ikke-vestlige indvandrere.

Vi ved fra forskning, at tosprogede børn generelt er mere forsinkede på talesprog end på før-skrift¹¹. Det ses også i figur 4.6 og 4.7, hvor vi konkret kan se, at for alle kategorier af børn med anden etnisk herkomst end dansk er der flere børn med sproglige udfordringer på talesprog end på før-skrift.

I benchmarkinganalysen i kapitel 5 (se tabel 5.1) undersøger vi sammenhængen mellem bl.a. børnenes herkomst og sandsynligheden for at være sprogligt udfordret, samtidig med at vi tager højde for andre karakteristika ved børnene og deres forældre, fx forældrenes uddannelsesniveau og kontakt til sundhedsvæsenet.

Anm.: Som nævnt i kapitel 3 er indvandrere og efterkommere overrepræsenteret blandt de børn, der ikke er sprogvurderet. Det kan ikke udelukkes, at disse børn oftere er sprogligt udfordret end gennemsnittet, og derfor kan det være, at andelen i figur 4.6 og 4.7 i virkeligheden er en smule højere. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

Resultaterne omkring børnenes herkomst er ikke så overraskende. Vi ved fra forskning, at tosprogede børn ofte ikke er ligeså gode til det danske sprog efter endt dagtilbud som etsprogede børn, blandt andet fordi det tager længere tid at lære to sprog ift. ét (se fx Højen et al., 2019¹² og Statens Institut for Folkesundhed, 2017¹³). Selvom indvandrere og efterkommere ikke nødvendigvis er tosprogede, så er der et rimelig stort sammenfald mellem de to definitioner. Derfor kan en mulig forklaring på resultaterne i figur 4.6 og 4.7 være, at flere indvandrere og efterkommere er sprogligt udfordret, fordi de er i gang med at lære to sprog (deres modersmål og dansk), hvilket tager længere tid end at lære ét sprog.

¹¹ Se fx Anders Højen, Dorthe Bleses, Peter Jensen and Philip S. Dale (2019): "Patterns of educational achievement among groups of immigrant children in Denmark emerge already in preschool second-language and preliteracy skills".

¹² Anders Højen (2019): "Patterns of educational achievement among groups of immigrant children in Denmark emerge already in preschool second-language and preliteracy skills".

¹³ Databasen Børns Sundhed, Weber Pant S & Johansen A (2017). "Sundhedsplejerskers bemærkninger til sprog og kommunikation: Temarapport og årsrapport. Børn født i 2015."

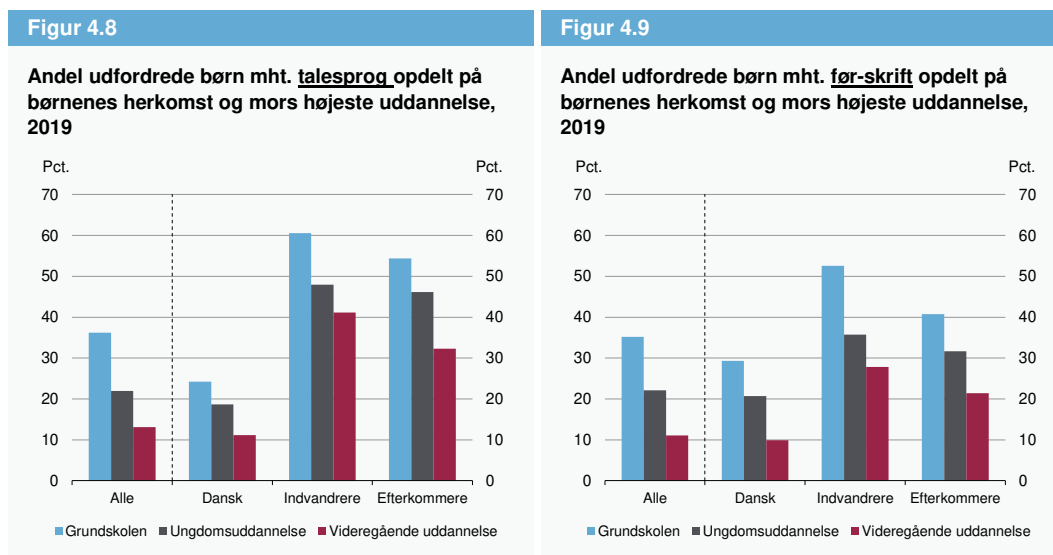
Når det kommer til børns sprog er indvandrere og efterkommere en særlig interessant gruppe. Det fremgår af vejledningen til sprogvurderingsmaterialet, at tosprogede børn som gruppe må forventes at score lavere i sprogvurderingen end børn med dansk herkomst, men så vidt vides, ved man ikke fx hvor mange tosprogede børn, der må forventes at være sprogligt udfordret når de afslutter dagtilbuddet. For den enkelte kommune kan det derfor være svært at anvende de generelle resultater for alle børn til at vurdere resultaterne for tosprogede børn. Og det er derfor også svært at vurdere, om man i kommunen bør være mere opmærksom på den sproglige udvikling hos de tosprogede børn.

Derfor vil Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed i forlængelse af denne analyse udgive en særskilt analyse med fokus på indvandrere og efterkommeres sprogvurderingsresultater. Denne analyse vil give mere viden om indvandrere og efterkommeres sproglige niveau på tværs af kommunerne efter endt dagtilbud. Vi vil bl.a. sammenligne kommunerne mht. andelen af indvandrere og efterkommere, der er sprogligt udfordrede, hvor vi tager højde for forskelle i kommunernes rammevilkår.

Sprogvurderingsresultater opdelt på mors uddannelsesniveau og herkomst

Hvis vi opdeler sprogvurderingsresultaterne efter mors uddannelsesniveau, så viser resultaterne, at flest børn er sprogligt udfordret, når barnets mor højest har en grundskoleuddannelse. Færre er sprogligt udfordret når barnets mor har gennemført en ungdomsuddannelse og færrest er sprogligt udfordret, når mor har en videregående uddannelse, jf. figur 4.8 og 4.9¹⁴.

Ovenfor så vi, at børn med anden etnisk herkomst oftere er sprogligt udfordret ift. børn med dansk herkomst. Man kunne derfor tro, at sammenhængen mellem mors uddannelsesniveau og barnets sprog kan forklares med forskelle i børnenes herkomst. Det er dog ikke tilfældet. I figur 4.8 og 4.9 er børnene opdelt både efter deres herkomst og efter deres mors højeste uddannelsesniveau. Både for børn med dansk herkomst, for indvandrere og for efterkommere ser vi den samme tendens – at andel sprogligt udfordrede børn falder, jo højere mors uddannelsesniveau er.

Anm.: Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.
Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

¹⁴ Tilsvarende resultat ses, hvis vi i stedet opdeler resultaterne på fars højeste uddannelse.

5 Andel børn med sproglige udfordringer på kommuneniveau

I dette kapitel vender vi fokus mod kommunernes resultater og undersøger, hvor stor en andel af børnene i hver kommune, der er sprogligt udfordret efter endt dagtilbud i 2019. Ligesom i kapitel 4 holder vi resultaterne for hhv. talesprog og før-skrift opdelt hver for sig.

KOMMUNER I ANALYSEN

Som nævnt i kapitel 3 er det ikke alle kommuner, der anvender sprogvurderingsmaterialet Sprogvurdering 3-6, og det er derfor ikke alle kommuner, som er med i analysen. I analysen for 2019 indgår 61 af de 98 kommuner. Du kan se hvilke kommuner, der er med i Danmarkskortene i figur 5.3 og 5.4.

Indledningsvist ser vi på kommunernes faktiske resultater og undersøger, om der er forskelle mellem kommunerne med hensyn til andel børn, der er sprogligt udfordret. Forskellene mellem kommunerne kan bl.a. skyldes, at børnesammensætningen i kommunerne er forskellig, dvs. at børnenes baggrundskarakteristika ikke er ens. Derfor sammenligner vi senere i kapitlet andel sprogligt udfordrede børn i kommunerne, efter vi har taget højde for forskelle i kommunernes børnesammensætning. Børnesammensætningen kan ses som rammevilkår for den enkelte kommune.

I afslutningen af kapitlet har vi indsat en række refleksionsspørgsmål, som kan give inspiration til, hvordan analysens resultater kan bruges til at fortsætte dialogen i egen kommune om dagtilbuddenes arbejde med udvikling af børnenes sprog.

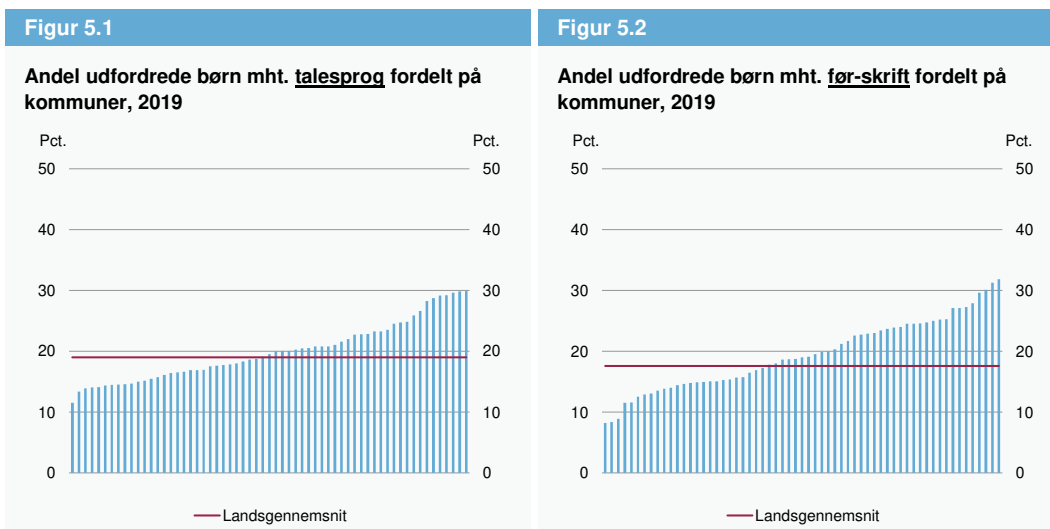
3 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

- Der er væsentlige forskelle mellem kommunerne mht. andel børn, der er sprogligt udfordret efter endt dagtilbud. I nogle kommuner er kun cirka 10 pct. af børnene sprogligt udfordret, mens det i andre kommuner er omkring 30 pct. af børnene. Det ser vi både for talesprog og for før-skrift.
- Nogle af forskellene skyldes, at der er forskelle i børnesammensætningen i kommunerne. Der er dog også forskelle mellem andel børn med sproglige udfordringer i kommunerne, når vi har taget højde for forskelle i børnesammensætningen.
- Der er sammenhæng mellem mange af børnenes og forældrenes baggrundskarakteristika og børnenes sandsynlighed for at være sprogligt udfordret. Blandt andet har børn fra hjem med mere ressourcestærke forældre mindre sandsynlighed for at være sprogligt udfordret end børn fra mindre ressourcestærke hjem.

Der er væsentlige forskelle mellem kommunerne mht. andel børn, der er sprogligt udfordrede. I nogle kommuner er det kun omkring hvert 10. barn, der er udfordret, mens det i andre kommuner er næsten hvert tredje barn. Det gælder både i forhold til de talesproglige og de før-skriftlige resultater, jf. figur 5.1 og 5.2 på næste side.

Anm.: Den røde streg angiver det vægtede landsgennemsnit. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.
 Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

5.1 Sammenhæng mellem baggrundskarakteristika og sandsynligheden for at være sprogligt udfordret

Når kommunerne har forskellige andele sprogligt udfordrede børn, kan det blandt andet skyldes, at kommunerne har forskellig børnesammensætning. Det er bl.a. forskelle i børnenes køn, alder ved sprogvurderingen, herkomst, kontakt til sundhedsvæsenet, forældrenes uddannelsesniveau og forældrenes oprindelsesland. Vi betegner disse forskelle som forskelle i kommunernes rammevilkår, hvilket henviser til forskelle i de strukturelle forhold, som den enkelte kommune opererer under. Rammevilkår er kendetegnet ved, at de ikke kan ændres af kommunerne på kort eller mellemlangt sigt. Derfor korrigerer vi i afsnit 5.2 for disse forskelle i kommunernes rammevilkår, så vi får mere retvisende sammenligninger.

I dette afsnit ser vi først nærmere på hvilke sammenhænge analysen finder mellem rammevilkår og sandsynligheden for at være sprogligt udfordret. Resultaterne er udarbejdet ud fra en logistisk multi-level-model, der estimerer sammenhængen mellem de forskellige karakteristika og sandsynligheden for at være sprogligt udfordret efter endt dagtilbud. Modellen er beskrevet i bilag 3 "Metode".

I tabel 5.1 nedenfor ses de rammevilkår eller karakteristika, som har vist sig at have betydning for, om barnet er sprogligt udfordret. I analysen indgår alle variable samtidig, hvilket betyder, at de beskrevne retninger i tabellen udtrykker rammevilkårets betydning, når de øvrige rammevilkår holdes konstant. "+" angiver, at de beskrevne karakteristika øger barnets sandsynlighed for at være sprogligt udfordret, mens "-" angiver, at de beskrevne karakteristika mindsker barnets sandsynlighed for at være sprogligt udfordret. For eksempel er der "+" ud for kategorien "ikke-vestlig indvandrer" (både for talesprog og for før-skrift). Det betyder, at børn, som er indvandret fra et ikke-vestligt land, har større sandsynlighed for at være sprogligt udfordret end referencekategorien, som er børn med dansk herkomst. Dette gælder som nævnt, når der er taget højde for de øvrige karakteristika i tabel 5.1. Tomme felter angiver, at det beskrevne karakteristika ikke er signifikant i forhold til om børnene er sprogligt udfordret efter endt dagtilbud.

Der er naturligvis forskel på, hvor meget de signifikante baggrundskarakteristika betyder for børnenes sandsynlighed for at være sprogligt udfordret. Fx er de marginale effekter af herkomst og forældrenes

uddannelsesniveaue særligt høje. Disse nuancer fremgår ikke i tabel 5.1. I bilag 3 "Metode" kan du se både parameterestimer, standardfejl og marginale effekter for alle rammevilkår i analysen. Under tabel 5.1 uddybes udvalgte resultater.

Tabel 5.1

Sammenhæng mellem baggrundskarakteristika og sandsynligheden for at være sprogligt udfordret i 2019

Variabel	Kategorier	Talesprog	Før-skrift
Barnets baggrundskarakteristika			
Antal måneder i skolen ved sprogvurderingen (ref.: 1-2 mdr. efter skolestart)	Under 1 mdr. efter skolestart	+	+
	2-3 mdr. efter skolestart	-	-
	3-5 mdr. efter skolestart		-
	Mere end 5 mdr. efter skolestart ¹⁾		-
Barnets og forældrenes herkomst			
Barnets herkomst (ref.: Dansk)	Vestlig indvandrer	+	+
	Ikke-vestlig indvandrer	+	+
	Vestlig efterkommer	+	+
	Ikke-vestlig efterkommer	+	+
Mor er fra et MENAPT-land ²⁾ (ref.: Nej)	Ja		+
Far er fra et MENAPT-land ²⁾ (ref.: Nej)	Ja	+	+
Forældrenes baggrundskarakteristika			
Mors højeste fuldførte uddannelse (ref.: Grundskolen)	Gymnasial uddannelse	-	-
	Erhvervsfaglig uddannelse		-
	Kort videregående uddannelse	-	-
	Mellemlang videregående uddannelse	-	-
	Lang videregående uddannelse	-	-
Fars højeste fuldførte uddannelse (ref.: Grundskolen)	Gymnasial uddannelse	-	-
	Erhvervsfaglig uddannelse	-	-
	Kort videregående uddannelse	-	-
	Mellemlang videregående uddannelse	-	-
	Lang videregående uddannelse	-	-
Husstandens ækvivalerede disponible indkomst (ref.: Lav indkomst)	Under middel indkomst		-
	Middel indkomst	-	-
	Over middel indkomst	-	-
	Høj indkomst		-
Mors beskæftigelsesstatus (ref.: I beskæftigelse)	Arbejdsløs	+	+
	Under uddannelse		
	Udenfor arbejdsstyrken		
Bor i almen bolig (ref.: Nej)	Ja	+	+
Mors alder ved barnets fødsel (ref.: 30-35 år)	23 år eller yngre		+
	24-29 år		
	36-38 år		
	39 år eller ældre		+
Far dømt efter straffeloven eller øvrige særlove i de seneste fem år (ref.: Nej)	Ja		+

Barnets søskende			
Placering i søskendeflokken (ref.: Ældste barn)	Enebarn	+	+
	Midterbarn		+
	Yngste barn	+	+
Tvilling eller trilling (ref.: Nej)	Ja	+	+
Mere end to børn i husstanden (ref.: Nej)	Ja		+
Kontakt til sundhedsvæsenet			
Barnets antal besøg ved almen læge i 2018 (ref.: 1-3 kontakter)	Ingen kontakter	+	+
	Over 3 kontakter		
Barnets antal indlæggelsesdage på somatisk sygehus i 2018 (ref.: 0 sygehusdage)	1-3 sygehusdage	+	
	Over 3 sygehusdage		+
Barnet har en psykiatrisk diagnose (ref.: Nej)	Ja	+	+
Barnet har en fysisk diagnose (ref.: Nej)	Ja	+	
Karakteristika ved barnets fødsel			
Barnets vægt ved fødslen (ref.: Normal fødselsvægt)	Høj fødselsvægt		-
	Lav fødselsvægt	+	+
	Meget lav fødselsvægt	+	+
Mors BMI ved barnets fødsel (ref.: Normalvægtig, 18,5-25)	Undervægtig (Under 18,5)		
	Overvægtig eller svært overvægtig (over 25)	+	+
Negative begivenheder			
Mor og/eller far er blevet skilt fra 2016 til skolestart (ref.: Nej)	Ja		+
Barnets dagtilbud inden skolestart			
Alder ved start i kommunalt eller selvejende dagtilbud ³⁾ (ref.: Det år barnet fyldte 1 år)	Det år barnet fyldte 2 år		+
	Det år barnet fyldte 3 år	+	+
	Var ikke startet i kommunalt eller selvejende dagtilbud det år barnet fyldte 3 år	+	+
Andel børn i dagtilbuddet med anden etnisk herkomst end dansk ⁴⁾ (ref.: Under 5 pct.)	5-10 pct.		
	10-25 pct.		
	Over 25 pct.	+	+
	Gik ikke i dagtilbud før skolestart ⁵⁾		
Kommunekaraktetika			
Andel privatskoleelever for kommunens børnehaveklasseelever			+

Anm.: Alle resultater i tabellen er signifikante på 10 procents-niveau. Tomme felter angiver således, at sammenhængen er insignifikant. "+" angiver, at de beskrevne karakteristika øger barnets sandsynlighed for at være sprogligt udfordret, mens "-" angiver, at de beskrevne karakteristika mindsker barnets sandsynlighed for at være sprogligt udfordret. I modellen er der også taget højde for barnets alder ved sprogvurderingen (i måneder) og barnets køn. Parameterestimerne for disse variable er dog ikke meningsfulde, da der allerede tages højde for alder og køn i beregningen af sprogvurderingsscoren. Man kan derfor ikke tolke på resultaterne for alder og køn i denne analyse. Vi har dog vurderet, at det er væsentligt stadig at tage højde for begge rammevilkår, blandt andet fordi begge variable stadig er signifikante i denne analyse. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen. ¹⁾Alle sprogvurderinger er foretaget inden nytår 2019. Børn, der har gået i skole i mere end 5 måneder ved sprogvurderingen, er derfor børn, der har gået børnehaveklassen om. ²⁾MENAPT-lande er en forkortelse for lande i Mellemøsten, Nordafrika samt Afghanistan, Pakistan og Tyrkiet. ³⁾Vi har først data for børn i private dagtilbud fra 2019. Derfor er det ikke muligt at opgøre alderen ved barnets start i dagtilbud for børn i private daginstitutioner og i private pasningsordninger. ⁴⁾Barnets dagtilbud er opgjort pr. 1. januar 2019 (dvs. et halvt år før skolestart). ⁵⁾Kategorien "gik ikke i dagtilbud før skolestart" indeholder også børn, der blev passet ved en privat passer. Da vi ikke har dagtilbudsdata for disse pasningsordninger.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

På baggrund af regressionsanalysen kan vi se nogle generelle tendenser til, hvilke karakteristika, der øger børns sandsynlighed for at være sprogligt udfordret efter endt dagtilbud. I det følgende uddybes udvalgte tendenser.

Det skal bemærkes, at der ikke på baggrund af denne analyse kan drages konklusioner om effekten eller kausaliteten af de enkelte rammevilkår. Analysen viser blot hvilke sammenhænge, der er mellem rammevilkår og børnenes sandsynlighed for at være sprogligt udfordret, når vi samtidig tager højde for de øvrige rammevilkår i modellen. Resultaterne er dog generelt i overensstemmelse med andre forskningsresultater om børns sprog. For eksempel ved vi, at forældres uddannelse og socioøkonomiske status kan være associeret med barnets sproglige udvikling, fx udviklingen af ordforrådet, og at børn fra lavt-uddannede hjem har større risiko for at have sprogvanskeligheder¹⁵. Ligeledes viser andre studier også, at barnets placering i søskendeflokken kan have betydning for barnets sproglige udvikling¹⁶.

Forældres ressourcer

Der er en tydelig tendens til, at børn fra ressourcestærke hjem har mindre sandsynlighed for at være sprogligt udfordret end børn fra resourcesvage hjem. Denne tendens ses både for talesprog og for før-skrift. Konkret viser analysen, at børnenes sandsynlighed for at blive sprogligt udfordret falder, jo højere et uddannelsesniveau deres forældre har. Derudover ser det også ud til at husstandens indkomst og hvorvidt mor er i beskæftigelse frem for arbejdsløs mindsker sandsynligheden for at blive sprogligt udfordret. Resultaterne er efter der er taget højde for de øvrige rammevilkår i tabel 5.1, og kan således ikke forklares af fx forskelle ved børnenes herkomst.

Børn og forældres herkomst

I kapitel 4 så vi, at en mindre andel af børnene med dansk herkomst er sprogligt udfordret ift. børn med en anden etnisk herkomst end dansk. Dette billede ser vi stadig, når vi samtidig tager højde for alle andre rammevilkår. Der er således en tendens til, at børn med dansk herkomst alt andet lige har mindre sandsynlighed for at være sprogligt udfordrede end både indvandrere og efterkommere. Det gælder både for vestlige- og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere. I andre forskningsresultater er det blandt andet forklaret ved, at det tager længere tid at lære to sprog frem for ét¹⁷.

Der er desuden større sandsynlighed for, at barnet er sprogligt udfordret, hvis barnets forældre er fra et MENAPT-land (dvs. fra Mellemøsten, Nordafrika, Afghanistan, Pakistan eller Tyrkiet). For før-skrift er denne sammenhæng signifikant for både mødre og fædre, mens den ved talesprog kun er signifikant for fædre. Det skyldes dog, at det ofte er de samme børn, der har hhv. en far og en mor fra et MENAPT-land¹⁸. En baggrundsanalyse viser, at hvis fars oprindelsesland ikke indgår i analysen, så er variabelen med mødre fra et MENAPT-land også signifikant for talesprog¹⁹.

---

¹⁵ Se fx Vach, Werner (2009: 156). "Ordforrådets vækst hos danske børn" i "Når børn lærer sprog" af Dorthe Bleses og Anders Højen.

Databasen Børns Sundhed, Weber Pant S & Johansen A (2017). "Sundhedsplejerskers bemærkninger til sprog og kommunikation: Temarapport og årsrapport. Børn født i 2015."

¹⁶ Databasen Børns Sundhed, Weber Pant S & Johansen A (2017). "Sundhedsplejerskers bemærkninger til sprog og kommunikation: Temarapport og årsrapport. Børn født i 2015."

¹⁷ Se fx Anders Højen, Dorthe Bleses, Peter Jensen and Philip S. Dale (2019): "Patterns of educational achievement among groups of immigrant children in Denmark emerge already in preschool second-language and preliteracy skills".

Databasen Børns Sundhed, Weber Pant S & Johansen A (2017). "Sundhedsplejerskers bemærkninger til sprog og kommunikation: Temarapport og årsrapport. Børn født i 2015."

¹⁸ Korrelationen mellem de to variable (om mor er fra et MENAPT-land og om far er fra et MENAPT-land) er 0,85.

¹⁹ Der er testet for multikollinearitet i forhold til sammenhængen for hhv. fædre og mødre fra MENAPT-lande. Analysen viser ikke tegn på multikollinearitet.

Barnets søskende

Det ældste barn i en søskendeflok har generelt mindre sandsynlighed for at være sprogligt udfordret end yngre søskende og end børn, der er enebarn. Fordelen ved at være det ældste barn er blandt andet blevet forklaret ved, at det ældste barn oftere får forældrenes udelte tid og opmærksomhed, og at forældrene taler mest med det ældste barn²⁰. Desuden viser resultaterne, at tvillinger/trillinger har større sandsynlighed for at være sprogligt udfordret, og – for før-skrift – at børn fra hjem med mere end to børn (inkl. barnet selv) har større sandsynlighed for at være sprogligt udfordret.

Barnets kontakt til sundhedsvæsenet samt barnets fødsel

Børn med meget kontakt til sundhedsvæsenet eller med andre indikationer på sundhedsmæssige udfordringer har også større sandsynlighed for at være sprogligt udfordret. Det gælder fx børn, der har haft mere end tre sygehusedage det seneste år, børn med en psykiatrisk diagnose og for talesprog også børn med en fysisk diagnose. Resultaterne viser desuden at børn, der ikke har haft kontakt til almen læge det seneste år, ligeledes har større sandsynlighed for at være sprogligt udfordret. I før-skolealderen er det meget normalt, at man har et par kontakter ved den almene læge årligt. Resultatet for børn uden kontakter kan muligvis omhandle en gruppe udfordrede familier.

Børn, der er født med lav eller meget lav fødselsvægt, har også større sandsynlighed for at være sprogligt udfordret ift. børn med normal fødselsvægt. For før-skrift har børn med høj fødselsvægt mindre sandsynlighed for at være sprogligt udfordret ift. børn med normal fødselsvægt.

I baggrundsanalyser har vi forsøgt at inddrage variable om forældrenes kontakt til sundhedsvæsenet, hvor vi samtidig har taget højde for rammevilkårene i tabel 5.1. Forældrenes sundhedskontakt har dog ikke været signifikante.

Rammevilkår for barnets dagtilbud

Børn, der er startet i et kommunalt eller et selvejende dagtilbud som 2- eller 3-årige har større sandsynlighed for at være sprogligt udfordret sammenlignet med børn, der er startet i et kommunalt eller et selvejende dagtilbud senest det år, hvor barnet fylder 1 år²¹. Der er desuden tegn på, at børn der ikke var startet i et kommunalt eller et selvejende dagtilbud senest det år, hvor barnet fyldte 3 år, ligeledes har større sandsynlighed for at være sprogligt udfordret. Dette resultat er dog mere usikkert, fordi vores dagtilbudsdata fra børnenes tidlige leveår ikke giver mulighed for at adskille børn, der slet ikke gik i dagtilbud fra de børn, der gik i en privat daginstitution eller blev passet ved en privat passer.

Børn, der har gået i et dagtilbud, hvor mere end 25 pct. af børnene har anden etnisk herkomst end dansk, har også større sandsynlighed for at være sprogligt udfordret efter endt dagtilbud end børn fra dagtilbud, hvor alle eller næsten alle børn har dansk herkomst. I baggrundsanalyser har vi også undersøgt, om der er sammenhæng mellem forældrenes gennemsnitlige indkomst- og uddannelsesniveau i daginstitutionen og om børnene er sprogligt udfordret efter dagtilbud, men disse sammenhænge har været insignifikante.

---

²⁰ Databasen Børns Sundhed, Weber Pant S & Johansen A (2017). "Sundhedsplejerskers bemærkninger til sprog og kommunikation: Temarapport og årsrapport. Børn født i 2015."

²¹ Vi har kun mulighed for at lave denne analyse for børn, der gik i et kommunalt eller selvejende dagtilbud.

5.2 Benchmarking med kontrol for rammevilkår

I dette kapitel sammenligner vi andel børn med sproglige udfordringer på tværs af kommunerne. Da der er forskelle mellem børnesammensætningen i kommunerne, er det forventeligt, at nogle kommuner vil have flere sprogligt udfordrede børn end andre kommuner. For at lave en mere retvisende sammenligning tager vi derfor højde for disse forskelle. Vi tager konkret højde for de karakteristika, der er gennemgået i tabel 5.1 ovenfor, dvs. blandt andet børnenes herkomst, kontakt til sundhedsvesenet og forældrenes uddannelsesniveau. Vi betegner disse forskelle som forskelle i kommunernes rammevilkår.

For at tage højde for kommunernes rammevilkår, har vi for hver kommune beregnet en benchmarkingindikator, der angiver, om kommunerne har flere eller færre sprogligt udfordrede børn end man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår. Analysen indeholder to benchmarkinganalyser, hhv. for de talesproglige færdigheder og for de før-skriftlige færdigheder. Du kan læse mere om etableringen af benchmarkingindikatoren i boksen herunder og i bilag 3 "Metode".

SÅDAN HAR VI GJORT ETABLERING AF EN BENCHMARKINGINDIKATOR

Analysen indeholder to benchmarkinganalyser af andel sprogligt udfordrede børn i kommunerne, hhv. én for de talesproglige færdigheder og én for de før-skriftlige færdigheder. Begge benchmarkingindikatorer er udarbejdet ud fra en logistisk multilevel-model, der estimerer sammenhængen mellem rammevilkårene og sandsynligheden for at være sprogligt udfordret efter endt dagtilbud. Modellen er beskrevet i bilag 3 "Metode" og udvalgte resultater fra analysen kan desuden ses i tabel 5.1 ovenfor.

På baggrund af regressionsmodellen har vi estimeret hvert barns forventede sandsynlighed for at være sprogligt udfordret givet barnets og barnets forældres karakteristika. Dette er herefter aggregeret til kommuneniveau – dvs. for hver kommune beregnes den forventede andel sprogligt udfordrede børn. Benchmarkingindikatoren beregnes som forskellen mellem kommunens faktiske og forventede andel sprogligt udfordrede børn.

$$\text{Benchmarkingindikator} = \text{faktisk andel udfordrede børn} - \text{forventet andel udfordrede børn}$$

Benchmarkingindikatoren viser, om der i den enkelte kommune er flere eller færre sprogligt udfordrede børn efter endt dagtilbud end man kunne forvente ud fra kommunens rammevilkår. Det er derfor godt at have en benchmarkingindikator under 0.

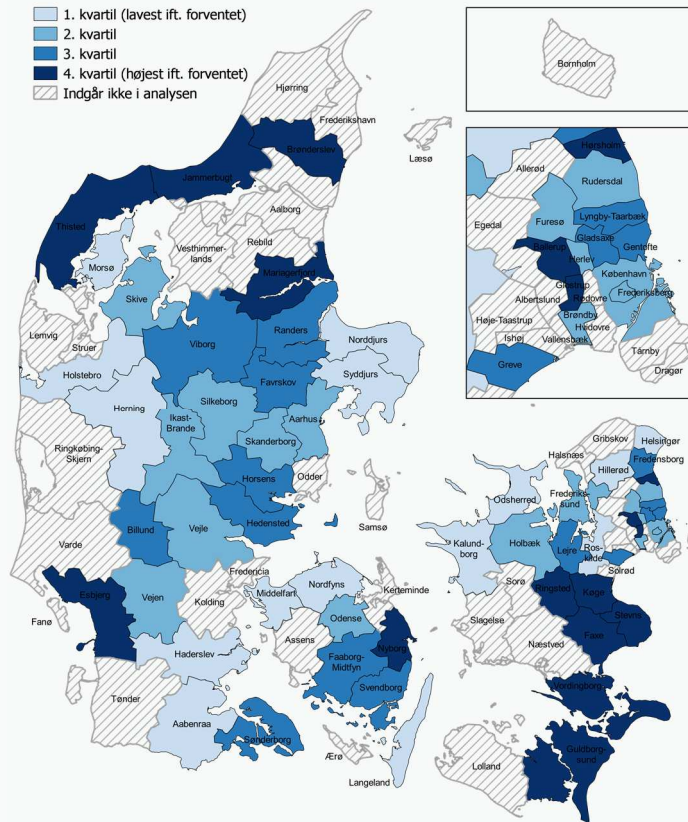
- *En benchmarkingindikator over 0* angiver, at kommunen har flere sprogligt udfordrede børn end forventet. For eksempel angiver en benchmarkingindikator på 1, at kommunen har 1 procentpoint flere sprogligt udfordrede børn end man kan forvente på baggrund af børnesammensætningen.
- *En benchmarkingindikator på 0* betyder, at kommunens faktiske andel udfordrede børn svarer til det forventede niveau.
- *En benchmarkingindikator under 0* angiver, at kommunen har færre sprogligt udfordrede børn end forventet. For eksempel angiver en benchmarkingindikator på -1, at kommunen har 1 procentpoint færre sprogligt udfordrede børn end man kan forvente på baggrund af børnesammensætningen.

Benchmarkingindikatoren bygger på en statistisk beregning, hvilket altid er forbundet med en vis usikkerhed. Derfor har vi i Danmarkskortene nedenfor valgt at præsentere kommunernes resultater i kvartiler i stedet for eksempelvis at rangere kommunerne. 1. kvartil angiver den fjerdedel af kommunerne, der har færrest sprogligt udfordrede børn ift. forventet, mens 4. kvartil angiver den fjerdedel af kommunerne med flest sprogligt udfordrede børn ift. forventet.

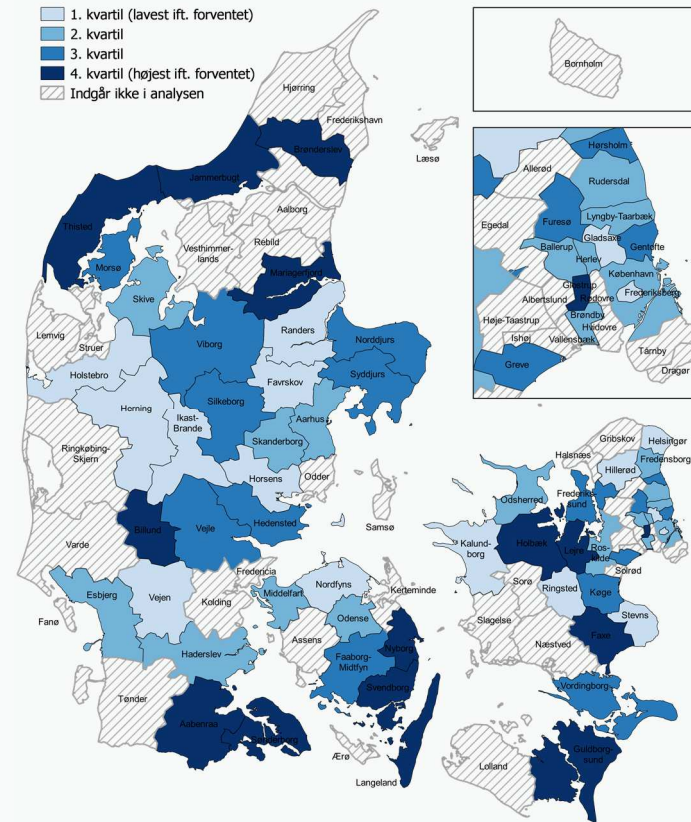
Figur 5.3

Andel børn der er udfordret på **talesprog** i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunernes rammevilkår, 2019

Figur 5.4

Andel børn der er udfordret på **før-skrift** i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunernes rammevilkår, 2019

Anm.: Første kvartil dækker over den fjerdedel af kommuner, som har færrest børn, der er sprogligt udfordret i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår. Fjerde kvartil dækker omvendt over den fjerdedel af kommuner, der har flest sprogligt udfordrede børn i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.
 Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

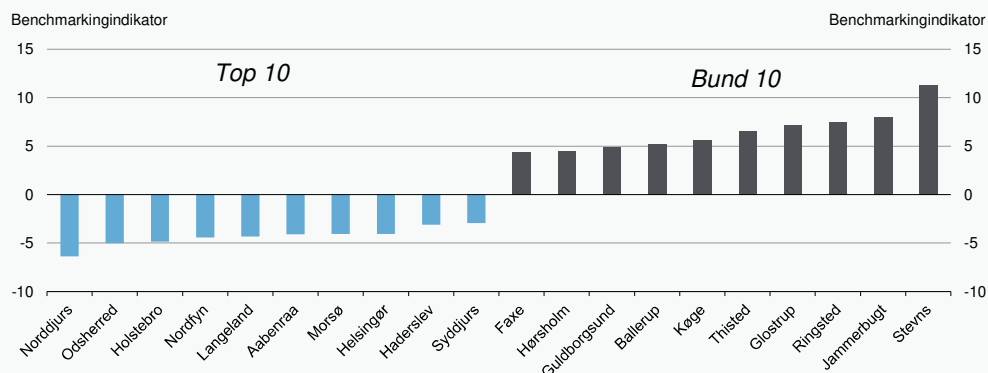

Kommunernes benchmarkingindikatorer viser, at der også efter vi har taget højde for kommunernes rammevilkår er forskelle mellem andel børn i kommunerne, der er sprogligt udfordrede. For talesprog varierer kommunernes benchmarkingindikatorer fra -6,4 til 11,3. Det betyder, at den kommune, der klarer sig bedst på talesprog, har 6,4 procentpoint færre udfordrede børn ift. hvad man kan forvente ud fra kommunens rammevilkår, og samtidig at den kommune, der klarer sig dårligst på talesprog, har 11,3 procentpoint flere udfordrede børn ift. hvad man kan forvente ud fra kommunens rammevilkår. For før-skrift varierer kommunernes benchmarkingindikatorer fra -5,4 til 10,7.

I figur 5.5 og 5.6 ses de ti kommuner med hhv. højest og lavest andel sprogligt udfordrede børn efter der er taget højde for kommunens rammevilkår. Igen vises dette først for talesprog og derefter for før-skrift. De 10 kommuner, der klarer sig dårligst i benchmarkinganalysen for talesprog, har gennemsnitligt 6,5 procentpoint flere udfordrede børn end hvad man kan forvente ud fra kommunernes rammevilkår. Samtidig har de 10 kommuner, der klarer sig bedst, gennemsnitligt 4,3 procentpoint færre udfordrede børn end forventet.

Figur 5.5

De 10 kommuner med hhv. højest og lavest andel udfordrede børn på talesprog i forhold til forventet, 2019

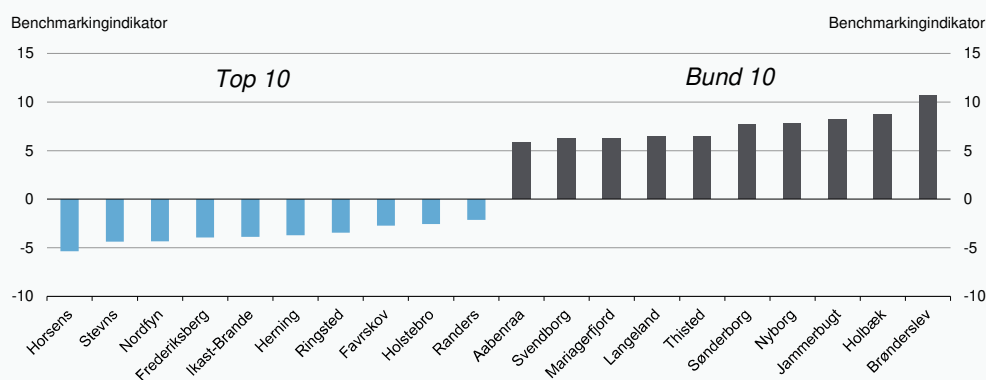
Anm.: En benchmarkingindikator under 0 angiver, at kommunen klarer sig bedre end man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår. En benchmarkingindikator over 0 indikerer omvendt, at kommunen klarer sig dårligere end man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

De ti kommuner, der klarer sig dårligst på før-skrift, har gennemsnitligt 7,4 procentpoint flere sprogligt udfordrede børn end forventet. Til gengæld har de 10 kommuner, der klarer sig bedst på før-skrift, gennemsnitligt 3,7 procentpoint færre sprogligt udfordrede børn end hvad man kan forvente ud fra kommunernes rammevilkår.

Figur 5.6

De 10 kommuner med hhv. højest og lavest andel udfordrede børn på før-skrift i forhold til forventet, 2019

Anm.: En benchmarkingindikator under 0 angiver, at kommunen klarer sig bedre end man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår. En benchmarkingindikator over 0 indikerer omvendt, at kommunen klarer sig dårligere end man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

Det skal bemærkes, at mekanikken ved en regressionsmodel gør, at man ikke kan konkludere noget om den "naturlige" andel børn med sproglige udfordringer. Selvom en kommune klarer sig godt i benchmarkinganalysen, kan man altså ikke konkludere, at de ikke potentielt kan have endnu færre børn, der er sprogligt udfordret.

I bilag 1 "Sådan placerer din kommune sig" og bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal" kan du finde kommunernes benchmarkingindikatorer.

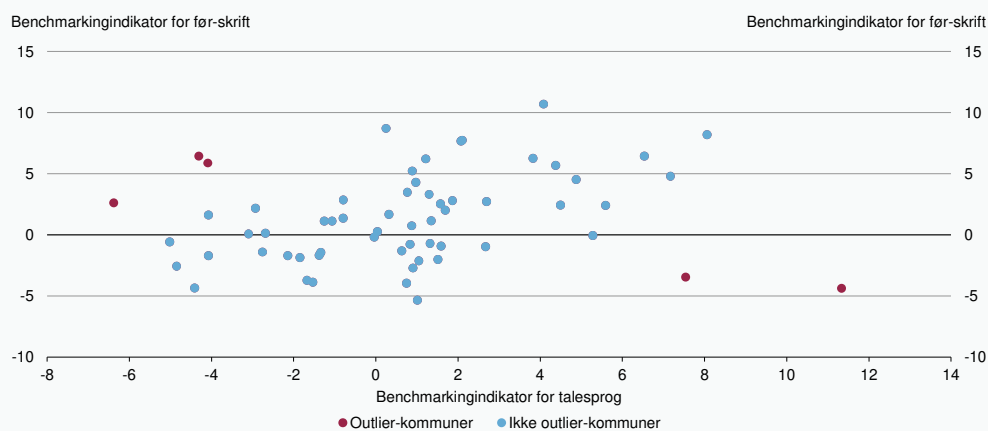
Sammenhæng mellem kommunernes resultater for talesprog og før-skrift

Der er en tendens til, at de kommuner, der klarer sig godt på den ene benchmarkingindikator, også er de kommuner, der klarer sig godt på den anden benchmarkingindikator. Korrelationen mellem kommunernes benchmarkingindikatorer for hhv. talesprog og før-skrift er godt nok kun 0,23, jf. figur 5.7 på næste side. Den lave korrelation er dog påvirket af enkelte outlier-kommuner, hvilket er de røde punkter i figuren. Hvis disse kommuner udelades af beregningen, korrelerer benchmarkingindikatorerne med 0,56.

Der er med andre ord en tendens til, at de kommuner, der klarer sig godt på den ene benchmarkingindikator også klarer sig godt på den anden benchmarkingindikator. Men der er også kommuner, der ikke følger den tendens, og i stedet klarer sig godt på den ene benchmarkingindikator og dårligt på den anden – selv efter vi har fjernet de største outliers.

Figur 5.7

Sammenhæng mellem kommunernes benchmarkingindikator for talesprog og for før-skrift, 2019

Anm.: Hvert punkt i figuren repræsenterer en kommune. De røde punkter er outlier-kommuner mht. sammenhængen mellem de to benchmarkingindikatorer. Korrelationen mellem de to benchmarkingindikatorer er 0,23 (Pearson's r), dog 0,56, hvis outlier-kommuner ikke tælles med. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

5.3 Refleksionsspørgsmål

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

OM ANDEL SPROGLIGT UDFORDREDE EFTER DAGTILBUD BØRN I DIN KOMMUNE

Spørgsmål til andel sprogligt udfordrede børn i kommunen:

- Hvor mange børn var sprogligt udfordret efter endt dagtilbud i vores kommune i 2019 – hhv. for talesprog og for før-skrift? Er det i overensstemmelse med vores forventninger?
- Er der i vores kommune store forskelle mellem andel sprogligt udfordrede børn hhv. for talesprog og for før-skrift?

Spørgsmål til benchmarkingindikatoren (dvs. andel sprogligt udfordrede, når der er taget højde for rammevilkår):

- Hvad er kommunens benchmarkingindikatorer for talesprog og for før-skrift i 2019? Er det udtryk for en bevidst politisk eller strategisk prioritering?
- Hvordan er vores benchmarkingindikator i forhold til andre kommuners (se kvartiler i Danmarkskortene i figur 5.3 og 5.4)? Er det i overensstemmelse med vores forventninger?
- Er vores benchmarkingindikatorer for hhv. talesprog og før-skrift meget forskellige? Er det i overensstemmelse med vores forventninger?

6 Sammenhæng mellem barnets dagtilbudstype og sandsynlighed for at være sprogligt udfordret efter dagtilbud

I Danmark går de fleste børn i dagtilbud i førskolealderen²². Derved har dagtilbuddene allerede tidligt i barnets liv mulighed for at bidrage til barnets udvikling. Et interessant spørgsmål er i den forbindelse, om valget af dagtilbudstype ser ud til at have betydning for børnenes sproglige udvikling. Det undersøger vi i dette kapitel, mens vi samtidig tager højde for kommunernes rammevilkår som i kapitel 5.

2 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

- Børn, der gik i private daginstitutioner inden skolestart, har større sandsynlighed for at være udfordret mht. *før-skrift* end børn fra kommunale dagtilbud. I analysen er der samtidig taget højde for baggrundskarakteristika, blandt andet om forældrenes ressourcer og børnenes herkomst. For *talesprog* finder vi ingen sammenhæng mellem valget af dagtilbudstype inden skolestart og om barnet er sprogligt udfordret efter endt dagtilbud.
- Børn, der ikke gik i en kommunal eller selvejende dagpleje eller vuggestue i 0-2-årsalderen, har større sandsynlighed for at være udfordret mht. *talesprog* i forhold til børn, der gik i en kommunal eller selvejende dagpleje og/eller vuggestue. Det gælder også efter vi har taget højde for baggrundskarakteristika. Det ser til gengæld ikke ud til, at der er forskel på barnets sprog efter endt dagtilbud alt efter om man har gået i dagpleje eller vuggestue. For *før-skrift* finder vi ingen sammenhænge mellem barnets dagtilbudstype i 0-2-årsalderen og om barnet er sprogligt udfordret efter endt dagtilbud.

Konkret har vi i dette kapitel fokus på følgende to variable²³:

1. *Barnets dagtilbudstype op til skolestart*: Kommunal daginstitution, selvejende daginstitution, privat daginstitution eller uden for dagtilbud herunder børn i private pasningsordninger²⁴.
2. *Barnets primære dagtilbudstype i 0-2-årsalderen*: Kommunal/selvejende vuggestue, kommunal/selvejende dagpleje, både kommunal/selvejende dagpleje og vuggestue eller ikke i kommunalt/selvejende dagtilbud. Vi har ikke data om hvilke børn, der har gået i private dagtilbud og i private pasningsordninger i 0-2-årsalderen. Derfor er de i denne variabel samlet i én kategori sammen med børn uden for dagtilbud.

I løbet af kapitlet ser vi for det første på de deskriptive fordelinger af andel børn, der er sprogligt udfordret i hver af dagtilbudstyperne. I disse figurer er der altså ikke taget højde for børnesammensætningen i de forskellige dagtilbudstyper.

---

²² I 2013 gik næsten 90 pct. af alle 1-årige børn i dagtilbud og over 95 pct. af alle 3-, 4- og 5-årige børn. Se Danmarks Statistiks "Statistiske efterretninger. Sociale forhold, sundhed og retsvæsen. 2014:2. Børnepasning mv. efteråret 2013"

²³ Disse variable var ikke med i benchmarkinganalysen i kapitel 5, da de i hvert fald delvist kan afhænge af udbuddet af dagtilbudspladser i den enkelte kommune. Selvom det er forældrene, der vælger pasningstypen, betragter vi altså ikke de to variable som egentlige rammevilkår. I en baggrundsanalyse har vi undersøgt om benchmarkingresultaterne fra kapitel 5 ændrer sig, hvis vi havde taget højde for de to rammevilkår i benchmarkinganalysen. Det gør de ikke.

²⁴ Private pasningsordninger er ordninger, hvor forældre modtager et økonomisk tilskud fra kommunen til brug for ansættelse af en privat børnepasser. Den private pasningsordning baserer sig på en aftale mellem forældrene og den private børnepasser. Du kan læse mere herom på [Børne- og Undervisningsministeriets hjemmeside](#).

Efterfølgende undersøger vi, om der er en signifikant forskel på sandsynligheden for at være sprogligt udfordret afhængig af barnets dagtilbudstype. Vi så i kapitel 5, at børn og forældres baggrundskarakteristika har betydning for barnets sandsynlighed for at være sprogligt udfordret. Derfor tager vi højde for rammevilkårene fra benchmarkinganalysen i kapitel 5, se tabel 5.1²⁵. Resultaterne fra denne del er således ikke blot udtryk for, at nogle samfundsgrupper fx oftere vælger bestemte dagtilbud.

Det skal dog stadig bemærkes, at der ligesom i kapitel 5 ikke kan drages konklusioner om effekten eller kausaliteten af de forskellige dagtilbudstyper på baggrund af denne analyse. Analysen viser blot hvilke sammenhænge der er mellem rammevilkår og børnenes sandsynlighed for at være sprogligt udfordret, når vi samtidig tager højde for de øvrige rammevilkår i modellen

Det skal desuden bemærkes, at analysen udelukkende undersøger sammenhængen mellem børnenes dagtilbudstype og sandsynligheden for at barnet er sprogligt udfordret efter endt dagtilbud – dvs. om man scorer mellem 0 og 15 på sprogvurderingsscoren. Resultaterne siger omvendt ikke noget om, om børn fra nogle dagtilbudstyper generelt klarer sig bedre på sprogvurderingsscoren end andre børn, da det ikke er analysens formål.

Dagtilbudstype inden skolestart

Figur 6.1 og 6.2 viser andel børn, der er sprogligt udfordret, opdelt på barnets dagtilbudstype inden skolestart. I figurerne er der *ikke* taget højde for børnenes og forældrenes baggrundskarakteristika. Både for talesprog og for før-skrift er der flest sprogligt udfordrede børn efter endt dagtilbud blandt de børn, der enten ikke gik i dagtilbud inden skolestart eller blev passet i en privat pasningsordning. Der er omvendt færrest børn med sproglige udfordringer blandt de børn, der gik i en selvejende institution

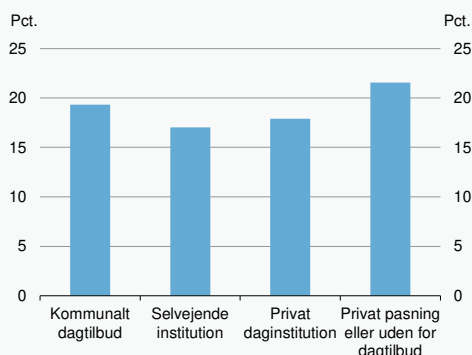
Derudover er resultaterne lidt forskellige for de to resultatindikatorer. For talesprog er der en lidt større andel børn, der er udfordret, fra de kommunale dagtilbud end fra private daginstitutioner. Omvendt er der for før-skrift en lidt større andel udfordrede børn fra private daginstitutioner end fra de kommunale dagtilbud.

---

²⁵ Vi tager dog ikke højde for rammevilkåret for barnets alder ved start i dagtilbud i dette kapitel. Det skyldes, at der er et stort overlap mellem hvornår barnet er startet i dagtilbud og om barnet har gået i vuggestue/dagleje.

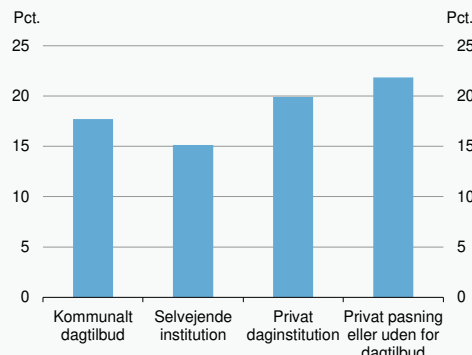
Figur 6.1

Andel udfordrede børn mht. talesprog opdelt på børnenes dagtilbudstype, 2019

Figur 6.2

Andel udfordrede børn mht. før-skrift opdelt på børnenes dagtilbudstype, 2019

Anm.: Barnets dagtilbudstype er opgjort den 1. januar 2019 (dog i oktober 2018 for private daginstitutioner), dvs. cirka et halvt år før skolestart. Da vi ikke har data for børn i private pasningsordninger, er det ikke muligt at adskille dem fra børn uden for dagtilbud. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

I tabel 6.1 sammenligner vi børnenes sandsynlighed for at være sprogligt udfordret for hver af dagtilbudstyperne, mens vi tager højde for børnenes og forældrenes baggrundskarakteristika. I tabellen ses for det første, at når vi har taget højde for børnenes og forældrenes baggrundskarakteristika, så er der generelt ikke mange forskelle mellem de forskellige dagtilbudstyper mht. børnenes sandsynlighed for at være sprogligt udfordret efter endt dagtilbud.

For *talesprog* finder vi ingen signifikante forskelle mellem dagtilbudstypen og børnenes sandsynlighed for at være sprogligt udfordret, jf. tabel 6.1. De forskelle vi ser i figur 6.1 ovenfor kan altså forklares ved forskelle i børn og forældres baggrundskarakteristika. Med andre ord, når der er flest sprogligt udfordrede blandt de børn, som enten ikke gik i dagtilbud eller blev passet i en privat pasningsordning, så skyldes det, at det også er en mere udfordret børnegruppe (målt på de rammevilkår, vi har med i benchmarkinganalysen, jf. tabel 5.1).

For *før-skrift* ses dog et enkelt signifikant resultat, idet sandsynligheden for at være sprogligt udfordret er størst for de børn, der har gået i et privat dagtilbud inden skolestart. For det første ses i tabel 6.1, at sandsynligheden for at være udfordret på før-skrift er signifikant større for børn fra private daginstitutioner sammenlignet med børn fra kommunale dagtilbud. Derudover viser en baggrundsanalyse, at sandsynligheden også er signifikant større for børn i private daginstitutioner ift. børn både fra selvejende institutioner og børn der er i private pasningsordninger eller uden for dagtilbud. Der er heller ikke for før-skrift signifikante forskelle mellem de øvrige dagtilbudstyper.

Tabel 6.1

Sammenhæng mellem børnenes dagtilbudstype inden skolestart og sandsynligheden for at være sprogligt udfordret efter endt dagtilbud i 2019

	Talesprog 2019	Før-skrift 2019
Kommunal dagtilbud	Reference	Reference
Selvejende institution	●	●
Privat daginstitution	●	●
Privat pasningsordning eller udenfor dagtilbud	●	●

Anm.: ● angiver, at dagtilbudstypen øger sandsynligheden for at være sprogligt udfordret ift. referencekategorien (kommunal dagtilbud). ● angiver, at der ikke er nogen signifikant sammenhæng, dvs. at p-værdien er højere end 10 pct. I modellen er der samtidig taget højde for barnets dagtilbudstype i 0-2 årsalderen og for rammevilkårene fra regressionsmodellen i kapitel 5 (se tabel 5.1), dog ikke alder ved start i dagtilbud. Barnets dagtilbudstype er opgjort den 1. januar 2019 (dog i oktober 2018 for private daginstitutioner), dvs. cirka et halvt år før skolestart. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

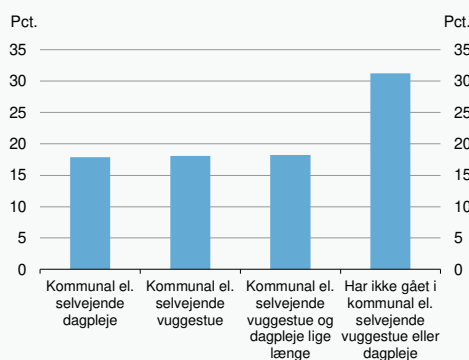
Vuggestue eller dagpleje i 0-2-årsalderen

I figur 6.3 og 6.4 ses andelen af børn, der er sprogligt udfordret, opdelt på barnets dagtilbudstype i 0-2-årsalderen. I figurerne er der *ikke* taget højde for børnenes og deres forældres baggrundskarakteristika. Både for talesprog og for før-skrift er der en større andel børn, der er sprogligt udfordret, blandt de børn, der ikke gik i en kommunal eller selvejende dagpleje eller vuggestue i 0-2-årsalderen. Denne gruppe er både børn, der ikke gik i dagtilbud inden barnet blev 3 år, men det er også børn, der gik i en privat daginstitution eller en privat pasningsordning. Vi har ikke haft datamulighed for at adskille disse dagtilbudstyper i børnenes første leveår.

Andelen af børn, der er sprogligt udfordret, er nærmest ens hhv. for børn der primært gik i kommunal eller selvejende dagpleje, børn der primært gik i kommunal eller selvejende vuggestue og børn der har gået lige meget i begge dagtilbudstyper.

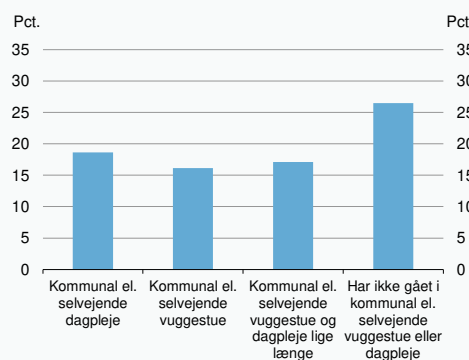
Figur 6.3

Andel udfordrede børn mht. talesprog opdelt på børnenes primære dagtilbudstype i 0-2-årsalderen, 2019

Figur 6.4

Andel udfordrede børn mht. før-skrift opdelt på børnenes primære dagtilbudstype i 0-2-årsalderen, 2019

Anm.: Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.
Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

Som bekendt kan forskellene i figur 6.3 og 6.4 være udtryk for forskelle i børnegruppernes baggrundskarakteristika i de forskellige dagtilbudstyper. Derfor har vi i tabel 6.2 sammenlignet børnenes

sandsynlighed for at være sprogligt udfordret i hver af dagtilbudstyperne, mens vi har taget højde for børnene og forældrenes baggrundskarakteristika.

Hverken for talesprog eller for før-skrift er der signifikant forskel på børnenes sandsynlighed for at være sprogligt udfordret alt efter om barnet har gået i kommunal eller selvejende dagpleje eller i kommunal eller selvejende vuggestue, når vi samtidig tager højde for kommunale rammevilkår.

For *talesprog* er der dog stadig større sandsynlighed for at være sprogligt udfordret, hvis barnet ikke har gået i kommunal eller selvejende vuggestue eller dagpleje – også når vi har taget højde for rammevilkår. I tabel 6.2 ses, at sandsynligheden for at være sprogligt udfordret på talesprog er signifikant højere for børn, der ikke gik i kommunal eller selvejende dagpleje eller vuggestue ift. børn der gik mest i kommunal eller selvejende dagpleje. Og derudover viser en baggrundsanalyse, at forskellen også er signifikant forskellig for de to andre kategorier (hhv. børn der gik mest i kommunal eller selvejende vuggestue og børn der gik i både kommunal og selvejende vuggestue og dagpleje).

Tabel 6.2

Sammenhæng mellem børnenes primære dagtilbudstype i 0-2-årsalderen og sandsynligheden for at være sprogligt udfordret efter endt dagtilbud i 2019

	Talesprog 2019	Før-skrift 2019
Mest kommunal eller selvejende dagpleje	Reference	Reference
Mest kommunal eller selvejende vuggestue	●	●
Både kommunal eller selvejende vuggestue og dagpleje lige meget	●	●
Har ikke gået i kommunal eller selvejende vuggestue eller dagpleje	●	●

Anm.: ● angiver, at dagtilbudstypen øger sandsynligheden for at være sprogligt udfordret ift. referencekategorien (mest kommunal eller selvejende dagpleje). ● angiver, at der ikke er nogen signifikant sammenhæng, dvs. at p-værdien er højere end 10 pct. I modellen er der samtidig taget højde for barnets dagtilbudstype før skolestart og for rammevilkårene fra regressionsmodellen i kapitel 5 (se tabel 5.1), dog ikke alder ved start i dagtilbud. Resultater fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen.

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog og egne beregninger.

Både for talesprog og for før-skrift, ser det altså ikke ud til, at der er forskel på barnets sandsynlighed for at være sprogligt udfordret afhængigt af om man har gået i vuggestue eller dagpleje (så længe man har gået i en af delene). Det er væsentligt at nævne, at vi ikke på baggrund af denne analyse kan afvise, at der er forskel mellem de to pasningsformer med hensyn til børns sproglige udvikling, men vi finder altså ikke tegn på det i denne analyse. Det kan muligvis skyldes, at der går cirka tre år fra børnene afslutter dagpleje/vuggestue til de starter i skole, så eventuelle forskelle mellem de to dagtilbudstyper kan måske være udlignet i løbet af tiden i børnehave.

7 Sammenhæng mellem kommunale valg på dagtilbudsområdet og andel børn med sproglige udfordringer

I kapitel 5 så vi, at selvom vi tager højde for forskelle i kommunernes børnesammensætning, er der stadig forskelle mellem andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud på tværs af kommunerne. Med udgangspunkt i dette resultat undersøger vi i dette kapitel, om der er sammenhæng mellem kommunernes valg og prioriteringer på dagtilbudsområdet og deres benchmarkingindikatorer fra kapitel 5. Ligesom i resten af rapporten er analysen både lavet for talesprog og for før-skrift. Benchmarkingindikatoren er som nævnt et udtryk for andel børn med sproglige udfordringer i kommunen, når der er taget højde for kommunale rammevilkår.

3 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

- Kommuner, der sprogvurderede størstedelen af børnene i 3-årsalderen, har en lavere andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud, sammenlignet med kommuner, der ser ud til kun at have sprogvurderet nogle af børnene i 3-årsalderen. Resultatet ses både for talesprog og for før-skrift, og er desuden når der er taget højde for kommunernes rammevilkår.
- Jo mere den kommunale forvaltning understøtter dagtilbuddenes arbejde med børns sprogudvikling, jo lavere en andel børn er sprogligt udfordret på *talesprog* efter endt dagtilbud, når vi samtidig tager højde for kommunale rammevilkår.
- Jo højere en andel af dagtilbudspersonalet, der har en pædagogisk uddannelse, jo flere børn er alt andet lige sprogligt udfordret på *før-skrift* efter endt dagtilbud, når vi samtidig tager højde for kommunernes rammevilkår. Dette resultat er umiddelbart overraskende og skal formentlig tolkes med forsigtighed.

SÅDAN HAR VI GJORT

I dette kapitel har vi anvendt en lineær regressionsmodel til at undersøge sammenhængen mellem en række kommunale valg og prioriteringer på dagtilbudsområdet og kommunernes benchmarkingindikatorer for andel sprogligt udfordrede børn for hhv. talesprog og før-skrift. Benchmarkingindikatorerne er beregnet ligesom i kapitel 5, men omhandler dog kun sprogvurderingsresultater for de børn, der har gået i et kommunalt eller selvejende dagtilbud inden skolestart. Denne afgrænsning har vi valgt, for at det passer med de dagtilbud, som variablene omkring kommunale valg og prioriteringer omhandler.

Fordelen ved at anvende benchmarkingindikatoren som hovedindikator i dette kapitel er, at den er sammenlignelig på tværs af kommunerne, fordi vi har taget højde for forskelle i kommunernes rammevilkår. Med regressionsmodellen undersøger vi således, om der er en sammenhæng mellem kommunernes valg og prioriteringer på dagtilbudsområdet og andel børn, der er sprogligt udfordrede efter endt dagtilbud, når der er taget højde for forskelle i rammevilkår og for de øvrige variable i modellen. I bilag 3 "Metode" kan du se parameterestimater og standardfejl for alle variable i analysen.

Analysen omhandler de samme 61 kommuner som benchmarkinganalysen.

Når vi i dette kapitel undersøger, om der er en sammenhæng mellem kommunale valg og prioriteringer, er der indledningsvist en række forhold, som det er væsentligt at holde sig for øje. For det første er det vigtigt at nævne, at det ikke ud fra resultaterne i dette kapitel er muligt at drage generelle

konklusioner om effekten af de kommunale valg og prioriteringer i en evidensbaseret og kausal forstand. I stedet viser resultaterne i kapitlet, om der er *sammenhæng* mellem de kommunale valg og prioriteringer på dagtilbudsområdet og andel børn med sproglige udfordringer. Selvom der er en sammenhæng, er det altså ikke ensbetydende med, at man altid kan forvente en effekt ved at følge en bestemt prioritering.

For det andet er analysen på kommuneniveau, da vi ikke har data for de kommunale valg og prioriteringer på institutionsniveau. Variablene er således en gennemsnitsbetragtning for kommunen, men i praksis kan de forskellige forhold godt være forskellige på tværs af dagtilbud inden for den samme kommune. Samtidig omhandler analysen kun 61 kommuner, hvilket er forholdsvis få observationer.

For det tredje skal det nævnes, at man ikke altid kan være sikker på hvilken vej sammenhængen vender. Det er også en af grundene til, at analysen ikke kan siges at være et effektstudie, men alene en analyse af, om der er en sammenhæng. Eksempelvis viser analysen, at kommuner med en høj andel uddannet pædagogisk personale samtidig har mange sprogligt udfordrede børn på før-skrift. Det kan ikke udelukkes, at det skyldes at man netop har valgt at ansætte meget uddannet personale, fordi man også i tidligere år har haft mange sprogligt udfordrede børn.

Endelig skal det for det fjerde nævnes, at dette kapitel – ligesom resten af rapporten – omhandler om børnene er sprogligt udfordrede eller ej. Analysens resultater kan altså ikke bruges til at vise, om kommuner med bestemte valg og prioriteringer for dagtilbudsområdet har en bedre gennemsnitlig sprogvurderingsscore end andre kommuner. Dette er ikke analysens fokus.

Med de nævnte forhold in mente viser tabel 7.1 hvilke kommunale valg og prioriteringer, der har en signifikant sammenhæng med kommunernes benchmarkingindikator hhv. for talesprog og for før-skrift. Resultaterne er uddybet under tabellen. I bilag 3 "Metode" kan du læse mere om de enkelte variable i analysen og se parameterestimater og standardfejl for alle variable i analysen.

Tabel 7.1

Sammenhæng mellem kommunernes valg og prioriteringer på dagtilbudsområdet og andel børn med sproglige udfordringer, når der er taget højde for kommunernes rammevilkår

	Talesprog	Før-skrift
Andel sprogvurderede børn i kommunen i 3-årsalderen	● I kommuner, der sprogvurderede mellem 80 og 100 pct. af børnene i 3-årsalderen, er en lavere andel børn sprogligt udfordret efter endt dagtilbud både ift. kommuner, der sprogvurderede under 40 pct. af børnene i 3-årsalderen og ift. kommuner, der anvendte et andet sprogvurderingsmateriale end ministeriets sprogvurderingsmateriale ¹⁾ , da børnene var i 3-årsalderen.	● I kommuner, der sprogvurderede mellem 80 og 100 pct. af børnene i 3-årsalderen, er en lavere andel børn sprogligt udfordret efter endt dagtilbud både ift. kommuner, der sprogvurderede under 60 pct. af børnene i 3-årsalderen og ift. kommuner, der anvendte et andet sprogvurderingsmateriale end ministeriets sprogvurderingsmateriale ¹⁾ , da børnene var i 3-årsalderen.
Kommunens rammesætning af dagtilbuddenes arbejde med børnenes sprogudvikling	●	●
Kommunens understøttelse af dagtilbuddenes arbejde med børnenes sprogudvikling	● Jo mere forvaltningen understøtter dagtilbuddenes arbejde med børnenes sprogudvikling, jo lavere andel børn har alt andet lige sproglige udfordringer.	●
Kommunens opfølgning og kvalitetsudvikling på dagtilbuddenes arbejde med børnenes sprogudvikling	●	●
Andel dagtilbudspersonale i kommunen med en pædagogisk uddannelse	●	● Jo højere andel af personalet, der har en pædagogisk uddannelse, jo højere andel børn har alt andet lige sproglige udfordringer.
Normering (dvs. børn pr. voksen) i dagtilbud i kommunen.	●	●
Bruttodriftsudgifter til dagtilbudsområdet pr. dagtilbudsbarn	●	●
Gennemsnitlig fraværsværk pr. fuldtidsansat	●	●
Børnenes alder i måneder ved overgang fra dagpleje/vuggestue til daginstitution	●	●

Anm.: ● angiver, at kommuner med en høj værdi for den pågældende variabel alt andet lige har højere (dvs. dårligere) benchmarkingindikator. ● angiver, at kommuner med høj værdi på den pågældende variabel alt andet lige har lavere (dvs. bedre) benchmarkingindikator. ● angiver, at analysen ikke finder nogen signifikant sammenhæng, dvs. at p-værdien er højere end 10 pct. Resultaterne er hvor der samtidig er taget højde for de øvrige variable i modellen. Resultaterne ændrer sig ikke, hvis vi i stedet ser på de bivariate sammenhænge. I begge modeller er der desuden taget højde for kommunens andel forventede sprogligt udfordrede børn, hvilket blev beregnet i benchmarkinganalysen i kapitel 5. Sprogvurderingsresultaterne er fra sprogvurderingen i starten af børnehaveklassen. 1) Ministeriets sprogvurderingsmateriale er enten "Sprogvurdering 3-6" eller dennes forgænger "Sprogvurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen".

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll Sprog, KRL, Rambøll (2020) "Analyse af kommunernes arbejde med sprogudvikling på dagtilbudsområdet" og egne beregninger.

Andel børn i kommunen, der blev sprogvurderet i 3-årsalderen

Det er lobestemt, at børn i dagtilbud skal sprogvurderes i 3-årsalderen, hvis der er formodning om, at barnet kan have behov for en sprogstimulerende indsats. I flere og flere kommuner har man dog valgt at sprogvurdere alle børn i 3-årsalderen, for at mindske risikoen for at nogle børns sproglige udfordringer overses. Dette omtales ofte som en sprogscreening.

Vi opgør kommunernes sprogvurderingspraksis for børn i 3-årsalderen med data fra ministeriets daværende sprogvurderingsredskab "Sprogvurdering 3-6" eller dennes forgænger "Sprogvurdering af

børn i treårsalderen, før skolestart og i børnehaveklassen”²⁶. Både for talesprog og for før-skrift finder vi en signifikant sammenhæng mellem om kommunen sprogvurderede størstedelen af børnene i 3-årsalderen og kommunens benchmarkingindikator. Konkret ser vi, at de kommuner, der sprogvurderede størstedelen af børnene i 3-årsalderen, har en lavere andel børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud, når vi samtidig tager højde for kommunens rammevilkår.

For talesprog er flere børn sprogligt udfordret efter endt dagtilbud i de kommuner, der højest sprogvurderede 40 pct. af børnene i 3-årsalderen ift. de kommuner, der sprogvurderede over 80 pct. af børnene i 3-årsalderen. For før-skrift er flere børn sprogligt udfordret efter endt dagtilbud i kommuner, der højest sprogvurderede 60 pct. af børnene i 3-årsalderen, igen ift. de kommuner, der sprogvurderede over 80 pct. af børnene i 3-årsalderen. Begge resultater er hvor der samtidig er taget højde for kommunernes rammevilkår.

Der findes som nævnt andre metoder til sprogvurderingen end ministeriets sprogvurderingsmateriale, som er datagrundlaget i denne analyse. Analysen viser, at de kommuner, der ikke brugte ministeriets sprogvurderingsmateriale til sprogvurderingen, da børnene var i 3-årsalderen, også har flere børn med sproglige udfordringer efter endt dagtilbud sammenlignet med kommuner, der sprogvurderede over 80 pct. af børnene i 3-årsalderen med ministeriets sprogvurderingsmateriale. Det gælder både for talesprog og for før-skrift.

Kommunens understøttelse af dagtilbuddenes arbejde med børnenes sprogudvikling

Vores analyse viser også, at jo mere de kommunale forvaltninger understøtter og samarbejder med dagtilbuddene ift. arbejdet med børnenes sproglige udvikling, jo bedre en benchmarkingindikator for talesprog har kommunerne²⁷. Dvs. at når vi har taget højde for kommunernes rammevilkår, så er en lavere andel børn sprogligt udfordret på talesprog i de kommuner, hvor forvaltningen i høj grad understøtter dagtilbuddene med hensyn til deres arbejde med børns sprog. Sammenhængen er til gengæld ikke signifikant for før-skrift.

Vi har vores viden om kommunernes understøttelsesgrad fra en tidligere analyse om kommunernes arbejde med børns sprog i dagtilbuddene, jf. boksen nedenfor. Kommunernes understøttelsesgrad er opgjort ud fra følgende tre dimensioner:

- *Forvaltningens understøttelse af det daglige sprogudviklingsarbejde.* Dette handler blandt andet om, hvorvidt forvaltningen understøtter dagtilbuddene med generel faglig sparring om de pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børns sprog, samt om de understøtter dagtilbuddene med sparring om specifikke metoder til sprogudviklingsarbejdet.
- *Forvaltningens understøttelse af kompetencer i sprogudviklingsarbejdet.* Dette handler blandt andet om, hvorvidt forvaltningen understøtter dagtilbuddene med kompetenceudvikling med fokus på sprogudvikling til det pædagogiske personale (fx kurser og uddannelse), samt om forvaltningen sparrer med dagtilbudspersonalet ved en konkret tilstedeværelse i praksis.

---

²⁶ Kommunernes sprogvurderingspraksis for børn i 3-årsalderen er målt i 2016, som var det år, hvor størstedelen af de børn, der er startet i skole i 2019, fyldte 3 år. 18 pct. af kommunerne i analysen sprogvurderede over 80 pct. af børnene i 3-årsalderen i 2016. Andelen har været stigende fra 2015 til 2017.

²⁷ Indekset for understøttelse og samarbejder omhandler hvorvidt og hvor meget de kommunale forvaltninger understøtter 1) det daglige sprogudviklingsarbejde i dagtilbuddene, 2) dagtilbudspersonalets kompetencer med sprogudviklingsarbejdet og 3) dagtilbuddenes arbejde med sprogvurderingerne. Du kan læse mere om dette i analysen om kommunernes arbejde med sprogudvikling på dagtilbudsområdet, som kan findes på Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenheds hjemmeside (www.benchmark.dk).

- *Forvaltningens understøttelse af arbejdet med sprogvurderinger.* Dette handler om, hvorvidt forvaltningen bidrager med sparring og kompetenceudvikling ift. dagtilbuddenes arbejde med sprogvurderinger, blandt andet ift. at anvende sprogvurderingsmaterialet samt ift. at omsætte sprogvurderingsresultater til konkrete pædagogiske tiltag.

Som det fremgår i tabel 7.1 har vi også undersøgt, om der er sammenhæng mellem på den ene side to andre indeks for hhv. strategi og rammesætning samt opfølgning og kvalitetsudvikling og på den anden side kommunernes benchmarkingindikatorer. Vi finder dog ingen sammenhæng mellem disse.

DATA OM

KOMMUNERNES ARBEJDE MED SPROGUDVIKLING PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET

I analysen i dette kapitel indgår blandt andet tre indeks om, hvor meget de kommunale forvaltninger er involveret i arbejdet med sprog i dagtilbud. Disse indeks stammer fra en kortlægning om kommunernes arbejde med sprogudvikling på dagtilbudsområdet, som Rambøll lavede på vegne af Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarking i efteråret 2019. Kortlægningen er lavet på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse blandt de kommunale dagtilbudsschefer, hvoraf 91 af dagtilbudsscheferne besvarede spørgeskemaet. 56 af de 61 kommuner i denne analyse med sprogvurderingsdata har besvaret spørgeskemaet.

Kortlægningen belyste konkret tre dimensioner af de kommunale forvaltningers organisering af arbejdet med sprogudvikling. 1) Strategi og rammesætning, 2) understøttelse og samarbejde og 3) opfølgning og kvalitetsudvikling. For hver dimension blev der beregnet et indeks, som angiver i hvor høj grad den kommunale forvaltning er involveret i dagtilbuddenes arbejde med børns sproglige udvikling på den pågældende dimension. Disse indeks anvender vi i analysen i dette kapitel.

Kortlægningen af kommunernes arbejde med sprogudvikling på dagtilbudsområdet kan findes på Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingens hjemmeside (www.benchmark.dk). Her kan du blandt andet læse mere om indholdet i de tre indeks.

Andel personale med en pædagogisk uddannelse

Afslutningsvist har vi også fundet en sammenhæng mellem andel uddannet pædagogisk personale i kommunerne og kommunernes benchmarkingindikator for før-skrift. Konkret finder vi, at jo højere en andel af personalet, der har en pædagogisk uddannelse, jo flere børn er alt andet lige sprogligt udfordret efter endt dagtilbud, når vi samtidig tager højde for kommunernes rammevilkår. Dette resultat er overraskende.

Som nævnt indledningsvist i kapitlet kan vi ikke udelukke, at sammenhængen ikke vender den modsatte retning – dvs. at resultatet er udtryk for, at kommuner, der de sidste år har haft mange børn med sproglige udfordringer, har prioriteret, at en større andel af det pædagogiske personale skal have en pædagogisk uddannelse. Herudover kan der muligvis også på tværs af kommuner være forskellige rekrutteringsmuligheder i forhold til uddannet pædagogisk personale, og dette kan eventuelt spille ind på den fundne sammenhæng. Det har vi dog ikke undersøgt nærmere i denne analyse.

Insignifikante resultater

I tabel 7.1 ses også, at der for mange af variablene ikke findes en signifikant statistisk sammenhæng med andel sprogligt udfordrede børn. Vi kan dog ikke på baggrund af denne analyse fuldstændigt afvise, at der kan være en sammenhæng mellem disse kommunale valg og prioriteringer for dagtilbudsområdet og kommunernes benchmarkingindikatorer. Analysen omhandler som nævnt kun 61 kommuner, hvilket betyder, at det er sværere at få signifikante resultater. Desuden kan der som nævnt også være prioriteringsmæssige forskelle mellem daginstitutioner inden for en kommune, hvilket denne analyse ikke tager højde for.
